

INFORME

L'estat de les associacions de famílies d'alumnes (AFA) dels centres públics de l'Hospitalet de Llobregat

Escoles Bressol, Escoles d'Infantil i Primària i Instituts-Escola

Curs 2024 - 2025

17 de Febrer de 2025

BARBARA CARFÍ i CARLES VIÑAS

Ajuntament de L'Hospitalet

**Diputació
Barcelona**

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ I CONTEXT	3
1.1 El paper de les AFAs en el sistema educatiu	3
1.2 El foment de l'associacionisme i els Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030.....	5
1.3 Impuls de l'associacionisme a l'Hospitalet de Llobregat.....	6
2. OBJECTIUS DE LA RECERCA	7
3. UNIVERS, METODOLOGIA I CRONOLOGIA	9
3.1 Definició de l'Univers	9
3.2 Metodologia de la recerca i cronologia.....	10
3.3 Anàlisi documental i fonts de dades secundàries	11
3.4 Tècniques Quantitatives.....	11
3.5 Tècniques Qualitatives	17
4. MARC CONCEPTUAL D'ANÀLISI	19
5. L'ESTAT DE LES AFAs: TRAJECTÒRIA I PERSPECTIVES DE FUTUR.....	22
5.1 Situació de les AFAs.....	22
5.2 Trajectòria	24
5.3 Perspectives de futur	28
6. GESTIÓ INTERNA.....	33
6.1 Documentació Pública (Estatuts, NIF i Certificat Digital) i Obligacions Legals	33
6.2 Elements de funcionament intern	36
6.3 Pressupost, Quotes i Cobraments i altres elements de la gestió econòmica	39
6.4 Valoracions i aspectes de millora	45
7. SERVEIS I RECURSOS I ACTIVITATS DE LES AFAs.....	47
7.1 Activitats entorn la conciliació laboral-familiar amb una mirada educativa.....	47
7.2 Activitats de vinculació, generació d'identitat/comunitat i de suport a les famílies.....	50
7.3 Activitats de suport i col·laboració en el projecte educatiu de centre	52
7.4 Valoracions per part de la direcció i de les famílies de les activitats de les AFAs.....	54
7.5 Interessos futurs i potencialitats.....	56
8. PARTICIPACIÓ INTERNA i COMUNICACIÓ.....	59
8.1 Base Social: volum de famílies sòcies i implicades (Tipus A1, A2 i B)	60
8.2 Característiques, procés d'incorporació i barreres	66
8.3 Organització i junta directiva	69
8.4 Comunicació	73
9. COL·LABORACIÓ ENTRE L'ESCOLA, LES FAMÍLIES I L'AFa.....	75

9.1 Espais d'interlocució.....	76
9.2 Intervenció de les famílies a l'aula: la figura dels delegats de classe	80
9.3 Recursos i accions del centre per potenciar les AFA.....	81
10. VINCULACIÓ AMB EL TERRITORI / XARXA RELACIONAL	86
11. NECESSITATS I METODOLOGIES DE SUPORT	88
11.1 Necessitats de les AFAs	88
11.2 Metodologies de suport i capacitació a les famílies	89
11.3 Metodologies de suport i capacitació a les Direccions	90
12. GRUP DE DEBAT.....	91
12.1 Relació Escola – AFA.....	91
12.2 Sentiment de pertinença i comunitat educativa.....	92
12.3 Gestió de Base Social i Participació	93
12.4 Gestió Interna de l'AFA	94
12.5 Relació AFA-Ajuntament	95
12.6 Conclusions del grup de debat	96
13. REFLEXIONS I ESTRATÈGIES DE TREBALL.....	97
13.1 Reflexions	97
13.2 Estratègies d'enfortiment	103
14. BIBLIOGRAFIA	109
15. ANNEX 1 : LLISTA DE CENTRES EDUCATIUS OBJECTES DE LA RECERCA I RESPOSTES DONADES	110
16. ANNEX 2 : LLISTA D'ACTIVITATS QUE ES DUEN A TERME PER PART DE LES AFAS SEGONS LES DIRECCIONS I LES AFAS PER ETAPES EDUCATIVES.....	112

1. INTRODUCCIÓ I CONTEXT

1.1 El paper de les AFAs en el sistema educatiu

El sistema educatiu i les seves normatives reconeixen la importància de la participació i la cooperació entre els diferents agents de la comunitat educativa, incloses les famílies i diversos estudis¹ han constatat que les Associacions de Famílies d'Alumnes (AFAs a partir d'ara) són una realitat àmpliament estesa a gairebé tots els centres educatius de Catalunya. Aquestes associacions assumeixen una gran varietat de tasques essencials, com poden ser la gestió d'activitats extraescolars, el servei d'acollida matinal, la gestió del menjador escolar o la formació per a pares i mares. Sovint aquestes funcions complementen o, fins i tot, substitueixen serveis que haurien de ser responsabilitat de les escoles o de l'Administració, especialment en contextos de crisi econòmica, i són una part essencial de l'arrelament en un territori.

És per això que, sovint, les AFAs tenen també l'ambició d'anar més enllà, buscant una implicació activa en l'esdevenir dels centres educatius implicant-se en els Plans Educatius de Centre o en les accions més quotidianes dels centres. Representen una plataforma clau per estructurar la participació familiar, encara que no abasten totes les formes possibles d'implicació parental. Per a moltes famílies són el punt de partida més accessible per participar en la vida educativa. A més, el debat sobre el futur de l'educació en l'horitzó 2030 destaca la necessitat de donar veu als pares i mares com a ciutadans de ple dret, essent directament interessats en el benestar i l'educació de les futures generacions.

Malgrat la seva contribució essencial, sovint es detecta una manca de reconeixement cap al paper de les famílies dins del sistema educatiu català. Les famílies aporten recursos (econòmics fins i tot) i iniciatives imprescindibles per mantenir l'oferta actual de serveis i projectes educatius dels centres, però no reben el reconeixement ni l'espai de participació democràtica que mereixen, ni a nivell de centre ni en les polítiques educatives locals o nacionals.

Per tot plegat, és fonamental analitzar les fortaleeses i debilitats de les AFAs i de les famílies implicades, tant pel que fa a la seva organització interna com pel seu paper dins del sistema educatiu. Aquesta reflexió podria ser una eina valuosa per a les famílies i les administracions públiques, afavorint el disseny d'estratègies que reforcin la seva contribució a la comunitat educativa i obrin vies cap a formes de governança més inclusives i eficients.

¹ Com aquest *Més que un gra de sorra. Les Associacions de Mares i Pares d'Alumnes (AMPA) a Catalunya*. Fundació Jaume Bofill - 2013

El treball integral amb la Comunitat Educativa inclou posar l'accent en les AFAs i en les famílies no afiliades ja que la participació d'aquests esdevé clau, ja sigui actuant com a agents interlocutors —generant propostes, valoracions i aportacions—, executant projectes o prestant serveis i accions complementàries dins i fora de l'horari escolar (com ara serveis d'acollida, activitats extraescolars, gestió del menjador, projectes de socialització de llibres o formacions per a pares i mares), o esdevenint una xarxa de suport mutu (capital social) entre les persones vinculades a un mateix territori.

En aquesta línia, i per finalitzar la introducció, cal tenir present tres aspectes:

- a) **La gestió d'una associació és complexa i costosa.** A més, certes circumstàncies específiques d'aquestes entitats poden dificultar encara més el seu funcionament quotidià i la consolidació del projecte a llarg termini. Entre els factors singulars, destaquen la constant renovació de membres, ja que la seva participació sovint està vinculada al període en què els infants estan al centre; el fet que moltes famílies s'hi inscriguin només amb l'objectiu de rebre serveis (incentius selectius positius) sense un compromís real d'implicació; i que els espais de relació entre famílies es concentren, principalment, en la gestió diària del grup o classe, amb poca interacció entre les famílies de diferents cursos.
- b) **La participació social no necessàriament ha d'anar lligada a la formalització d'una entitat en forma d'associació.** L'existència de grups informals, sense forma jurídica, és també una realitat del que s'anomena "associacionismes" i que cal tenir present doncs, en el fons, tenen els mateixos objectius. Esforçar-se només en allò formalment constituït, o tenir només l'objectiu de la constitució, esdevé una mirada reduccionista de la realitat social i debilita les intervencions que es poden fer en un territori o a l'entorn d'un equipament, com un centre escolar.
- c) Per molt important que sigui, **no totes les famílies saben, poden o volen implicar-se.** Existeixen una diversitat de factors estructurals àmpliament documentats que condicionen el nivell d'implicació associativa, com la situació econòmica², el nivell educatiu, l'experiència prèvia en associacions, la disponibilitat de temps —afectada per l'etapa laboral activa i les càrregues familiars—, entre d'altres. En un context social de baixa participació a tots els nivells (política, social...) i les barreres i dificultats existents (us del temps, prioritats vitals...), el foment de l'associacionisme esdevé clau per a que les famílies dels centres escolars, i la societat, posin en valor la seva tasca i sentin la motivació per implicar-s'hi.

² Índex Socioeconòmic Territorial (IST) - IDESCAT 2015-2018

1.2 El foment de l'associacionisme i els Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030

Un altre aspecte rellevant a tenir en compte és el nou marc legal que marca la [Llei 11/2023](#), de foment de l'associacionisme. Aquesta norma respon a la necessitat de reconèixer i reforçar el paper fonamental que tenen les associacions en el teixit social, cultural i econòmic del territori. Tanmateix, reflecteix la voluntat de les institucions públiques de promoure una ciutadania activa i compromesa, enfortint les estructures que permeten la participació col·lectiva i la defensa dels interessos comunitaris i esperona a les administracions públiques locals per a que diguin accions en aquest sentit.

L'associacionisme, com a expressió de la societat civil organitzada, contribueix al desenvolupament d'una democràcia de qualitat i a la construcció d'una societat cohesionada. Tot i això, moltes entitats afronten dificultats per accedir a recursos, espais i suports institucionals que garanteixin la seva sostenibilitat i eficiència.

Per abordar aquestes mancances, la Llei 11/2023 estableix els següents àmbits de treball:

- **Simplificació administrativa:** Tràmits més àgils per a la creació i gestió d'associacions, especialment les petites o de base comunitària.
- **Suport econòmic:** Subvencions i bonificacions fiscals per assegurar la sostenibilitat de les entitats.
- **Formació i capacitat:** Programes per millorar les competències en gestió, lideratge i innovació dels membres d'associacions.
- **Impuls a la digitalització:** Recursos per fomentar la participació digital i ampliar l'abast de les activitats de les entitats.
- **Reconeixement institucional i social:** Valorar les associacions com a agents clau en la transformació social.

A més, la llei posa èmfasi en la inclusió, garantint que col·lectius vulnerables o minoritaris tinguin accés a participar activament en el teixit associatiu.

Pel que fa als [Objectius de Desenvolupament Sostenible \(ODS\)](#), el 4rt d'ells detalla que cal treballar per a "garantir una educació inclusiva, equitativa, de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom", és a dir, una Educació de Qualitat.

Sens dubte, el paper dels pares, mares i tutors en aquest sentit és essencial, ja no només en allò que succeeixi en les respectives llars, sinó que també ens els espais i centres destinats a l'educació dels infants.

1.3 Impuls de l'associacionisme a l'Hospitalet de Llobregat

L'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat vol fomentar el teixit associatiu, i en concret les AFA dels centres educatius del municipi, mitjançant accions i serveis alineats amb aquest marc teòric. Per fer-ho possible, disposa de dos projectes a l'abast de les entitats de l'Hospitalet de Llobregat i les AFAs més concretament:

- **Oficina d'Entitats**: Espai destinat a respondre a les necessitats de les entitats associatives, amb l'objectiu d'enfortir-les i dotar-les de recursos per afrontar els reptes actuals.
- **Programa d'Acompanyament Educatiu a les Famílies (PAEF)**: Servei d'assessorament a les famílies en la seva funció educativa, a través d'espais socials de debat educatiu (ESDE) i suport a les AMPA/AFA per desenvolupar projectes en benefici de la comunitat educativa.

Cal apuntar també que l'acció municipal envers a les entitats compta amb projectes i accions d'altres àrees i departaments, com pot ser esports o cultura, i que de ben segur en algunes ocasions tenen hi tenen relació amb les AFAs (Lligues escolars d'esports, activitats culturals de barri, etc...).

2. OBJECTIUS DE LA RECERCA

L'Ajuntament de l'Hospitalet conscient de la necessitat de dotar les AFAs de serveis de suport i acompanyament que fomenti la seva tasca, posa en marxa un estudi amb el suport de la Diputació de Barcelona, per a conèixer la realitat d'aquestes entitats al municipi amb l'objectiu futur d'elaborar **un Pla d'enfortiment de les AFAs de L'Hospitalet**. Per a fer-ho, contracta un equip de consultors d'experiència contrastada en el món de l'associacionisme per a que **elabori una diagnosi sobre l'estat de les AFAs i de les famílies implicades en els centres educatius públics** esbossar algunes possibles **accions concretes** que vinculin tant al PAEF com a l'Oficina d'Entitats.

El punt de partida de la diagnosi han estat les dimensions d'anàlisi i unes propostes de qüestionaris (elaborades per l'equip tècnic municipal) que pretenien identificar els aspectes més rellevants de la gestió interna, de la relació amb l'escola i de la participació de les famílies.

ADMINISTRACIÓ I GESTIÓ	• Les AMPA/AFAs han de conèixer els procediments i els requeriments necessaris per esdevenir una entitat a L'Hospitalet • Conèixer les necessitats formatives en aquesta dimensió.
PARTICIPACIÓ I COL.LABORACIÓ	• Conèixer el número de famílies associades i el número de comissions de treballs (distribució de les tasques) • Obtenir dades aproximades del nombre de famílies que participen activament de les activitats promogudes des de l'AMPA/AFAs
COMUNICACIÓ I TRANSPARÈNCIA	• Conèixer els canals de comunicació família / escola / AFA
SERVEIS I RECURSOS	• Conèixer els serveis que proporciona l'AFA/AMPA a les famílies i/o al centre educatiu. • Conèixer les necessitats formatives en aquesta dimensió.

Agafant aquest marc com a punt de partida, una vegada feta una diagnosi documental i prèvia a l'estudi, l'equip consultor i l'equip tècnic municipal han establert una segona tipologia de dimensions d'anàlisi que amplia la mirada i permet visualitzar més elements que conformen l'activitat de les famílies i les AFAs en els centre educatius.

TRAJECTÒRIA I PERSPECTIVA FUTUR CURS	Conèixer el recorregut de les famílies i de l'AFA en el centre educatiu en un termini temporal prudent pot resultar útil per valorar quines estratègies cal posar en marxa.
GESTIÓ INTERNA	Conèixer l'estat de l'AFA pel que fa les obligacions legals, fiscals, documentals.
SERVEIS I RECURSOS I ACTIVITATS	Identificar quina activitat té l'AFA i/o les famílies, volum de pressupost, tipologia d'esdeveniments que organitza, serveis a les famílies.
PARTICIPACIÓ INTERNA I COMUNICACIÓ	Quins espais de relació, col·laboració i treball compartit es generen amb les famílies sòcies. Com es comunica l'activitat de l'AFA a les famílies.
COL-LABORACIÓ ENTRE L'ESCOLA I L'AFA	Detectar la qualitat de la relació amb la Direcció del centre: projectes conjunts, col·laboració mútua, comunicació estable o puntual.
VINCULACIÓ AMB EL TERRITORI / XARXA RELACIONAL	Quina presència té l'AFA al territori: relació amb les altres AFAs o altres projectes veïnals, participació i/o assistència a esdeveniments del barri.

Acordades aquestes dimensions es va procedir a concretar l'univers i les tècniques d'anàlisi (metodologia) que us detallem en el següent capítol.

3. UNIVERS, METODOLOGIA I CRONOLOGIA

3.1 Definició de l'univers

El municipi de l'Hospitalet de Llobregat, el segon amb més població de Catalunya, **compta amb una àmplia gamma d'equipaments educatius de titularitat pública** (municipal o de la Generalitat), **privada i amb la fórmula concertada**, que comprenen totes les etapes educatives, fins i tot la universitària (campus de Bellvitge de la UB). Tal i com es recull a la [Guia dels centres educatius 2024/2025](#) publicada pel consistori, són 120 els centres educatius que, com dèiem, comprenen totes les etapes educatives.

Taula 1. Centres Educatius a l'Hospitalet del Llobregat

TIPOLOGIA DE CENTRES	NÚM.
Escoles Bressol Municipals	6
Altres Escoles Bressol (Generalitat i Privades)	22
Ensenyament Públic: Infantil i Primària	31
Ensenyament Públic: Infantil, Primària i Secundària (Institut Escola)	4
Ensenyament Públic Secundari (ESO, Batxillerat i Cicles Formatius)	16
Ensenyament Concertat (Infantil, Primària, Secundària)	26
Centres d'Educació Especial	2
Altres Centres Educatius (Formació Persones Adultes, Escoles Oficials d'Idiomes, etc.)	13
TOTAL	120

Davant l'amplia diversitat i volum de centres, des del Servei d'Educació (d'on està vinculat el PAEF) i del Servei de Participació (on està vinculada l'Oficina d'Entitats) es va determinar que **l'objecte de la recerca fossin les AFAs de centres públics que ofereixen les etapes d'infantil o primària, essent un total de 42 els centres educatius (Escoles Bressol, Escoles d'infantil i primària, i Instituts-Escola)**³

³ Vegeu en l'Annex 1 el llistat de centres educatius objectes de la recerca

Taula 2. Univers de la recerca per tipologia de centre

TIPOLOGIA DE CENTRES	NÚM.
Escoles Bressol Municipals (infantil)	6
Escoles Públiques (infantil i primària)	31
Instituts Escoles (infantil, primària i secundària)	4
Centre d'Educació Especial (totes les etapes)	1
TOTAL	42

3.2 Metodologia de la recerca i cronologia

La recerca per a la diagnosi de l'estat de les AFAs ha constatat de diverses fases ben diferenciades on cadascuna ha nodrit la posterior. Les fases del projecte han estat:

MESOS	TASQUES
Abril i Maig 2024	- Concreció del Projecte - Revisió documental i fonts de dades secundàries - Definició de l'Univers
Juny 2024	- Preparació de qüestionaris per a les Direccions
Juliol 2024	- Període de Treball de Camp dels qüestionaris de Direccions
Setembre 2024	- Preparació de Qüestionaris de les AFAs - Anàlisi de les respostes de Direccions
Setembre - Octubre 2024	- Període de Treball de Camp dels qüestionaris d'AFAs
Novembre 2024	- Elaboració del Taller Diagnòstic amb les AFAs
Novembre - Desembre 2024	- Elaboració de l'Informe Provisional
Gener - Febrer 2025	- Elabora del Informe Definitiu

3.3 Anàlisi documental i fonts de dades secundàries

La primera part de la recerca va constar en l'anàlisi documental d'informació facilitada pel PAEF sobre projectes elaborats anteriorment, com ara el recull d'informació anual que duu a terme sobre les activitats i estat de les AFAs dels centres, i també l'escrutini d'informació de l'Oficina d'Entitats, com ara la participació d'aquestes en espais participatius com ara els Consells de Districte o el Consell Educatiu.

També es va procedir a analitzar dues fonts d'informació registrals:

- [Registre Municipal d'Entitats de L'Hospitalet de Llobregat](#)
- [Registre d'Entitats Jurídiques](#) del Departament de Justícia i Qualitat Democràtica de la Generalitat de Catalunya

L'anàlisi d'aquestes fonts secundàries va permetre fer un primer contrast sobre la situació registral de les AFAs (any de constitució, any de darrera renovació de junta directiva, disposició d'un NIF, etc...), iniciar a copsar algunes necessitats i mancances (no en tots els centres hi ha una AFA registrada), així com també algunes potencialitats i fortaleeses.

Tota aquesta informació ha estat utilitzada tant per acabar de definir i concretar l'univers com per a determinar el sentit d'algunes preguntes dels formularis de les fases posteriors.

3.4 Tècniques Quantitatives

Feta l'anàlisi documental, es va procedir a l'elaboració de **dues enquestes on-line autogestionades diferents, una destinada a l'equip directiu dels equipaments seleccionats i l'altre per a les persones referents de les AFAs o grups de famílies implicades**. Es va considerar pertinent abordar aquestes dues fonts per a fer-ne una anàlisi complementària, efectuant preguntes sobre fets objectius i contrastables i també sobre d'altres de caràcter més valoratiu. El qüestionari de les Direccions constava de preguntes comunes per a totes les tipologies de centres (independentment de la situació de les AFAs i famílies implicades) i també de preguntes específiques per a cadascuna de les situacions descrites en l'apartat 4 d'aquest document. El qüestionari per a les famílies era comú per a tots els casos. Per acabar, apuntar també que algunes de les preguntes es van realitzar en els dos qüestionaris per a poder comparar-les.

Elaborats els formularis de manera conjunta entre l'equip consultor i l'equip tècnic municipal, l'elaboració dels formularis on-line així com les tasques pròpies del treball de camp (difusió i seguiment) va recaure en l'equip municipal.

Val a dir que en aquest punt que diversos aspectes del calendari han condicionat l'execució d'aquesta fase del projecte. Per un cantó, la convocatòria electoral al Parlament de Catalunya (12 maig 2024) va limitar l'actuació municipal en alguns dels projectes i va endarrerir l'execució d'aquesta fase del projecte, i per l'altre el calendari escolar i les vacances d'estiu, condicionant les càrregues de feina dels equips directius (fi de curs 23/24 i inici de curs 24/25) i la capacitat de resposta de les AFAs que a l'inici de curs encara no han iniciat la seva dinàmica i funcionament habitual.

Tot i així, i sense haver-nos plantejat com a objectiu un volum de respostes suficient per a fer una anàlisi estadística/matemàtica (amb segmentació de mostres, càlcul d'errors mostrals o de significativitat) considerem que el nivell de resposta ha estat molt positiu en els qüestionaris a les Direccions i suficient en cas dels qüestionaris a les AFAs, com ara descriurem.

A) ENQUESTES A L'EQUIP DIRECTIU DELS CENTRES ESCOLARS

Del 4 de juliol fins al 31 del mateix mes es va realitzar el treball de camp per a recollir les respostes de les Direccions al formulari plantejat sobre les diverses dimensions del projecte. Gràcies a la tasca realitzada pel PAEF i la figura de coordinació de les Direccions dels centres escolars de l'Hospitalet de Llobregat, en aquest període es van recollir la resposta de les Direccions de 32 centres educatius dels 42 de l'univers, representant **un 76,2 % del total del centres**.

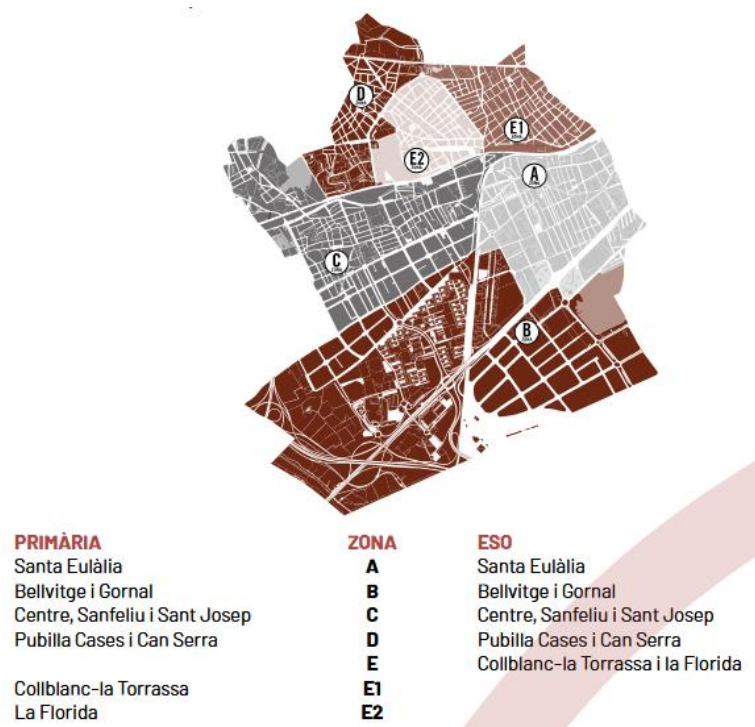
Taula 3. Univers i nivell de respostes de les Direccions en funció tipologia de centre

	NOMBRE DE CENTRES TOTAL	NOMBRE DE RESPOSTES DIRECCIONS	%
Escoles Bressol Municipals	6	6	100,0%
Escoles Públiques	31	23	74,2%
Instituts Escoles	4	2	50,0%
Centre d'Educació Especial	1	1	100,0%
Total general	42	32	76,2%

Com s'observa en la taula anterior, **en les 4 tipologies de centres s'ha obtingut un bon nombre de respostes**, si bé destaca en positiu la resposta de les Direccions de les Escoles Bressol Municipals (100%) i en sentit contrari, els Instituts Escoles (50%).

Pel que fa a la distribució territorial de les respostes, aquesta té una major disparitat, per bé que en les 7 zones escolars definides (incloent la de ciutat) s'ha superat el 50%. En tot cas, aquesta variable serà utilitzada en la descripció de les respostes quan representin diferències rellevants entre les zones. Cal tenir en compte també el pes que tenen cadascuna de les zones respecte el total de centres, sobrerepresentant algunes d'aquestes (Centre - Sant Feliu i Sant Josep o les d'àmbit ciutat) i infrarepresentant les altres zones.

Imatge 1. Mapa de les zones escolars de l'Hospitalet de Llobregat

Taula 4. Univers i nivell de respostes de les Direccions en funció de la zona escolar

	TOTAL DE CENTRES		RESPOTES DIRECCIONS		
	NÚM.	% sobre el total de centres	NÚM.	% sobre els centres de cada zona	% sobre el total de respostes
A-Santa Eulàlia	7	16,7 %	4	57,14%	12,5 %
B-Bellvitge-Gornal	5	11,9 %	3	60,00%	9,4 %
C-Centre-Sant Feliu i Sant Josep	8	19,0 %	8	100,00%	25,0 %
D-Pubilla Cases-Can Serra	4	9,5 %	3	75,00%	9,4 %
E1-Collblanc-Torrassa	7	16,7 %	4	57,14%	12,5 %
E2-La Florida	4	9,5 %	3	75,00%	9,4 %
CIUTAT (EBM i C. d'Educació Especial)	7	16,7 %	7	100,00%	21,9 %
Total general	42	100 %	32	76,19%	100 %

Per acabar aquest apartat, apuntar dos aspectes rellevants d'aquests qüestionaris:

- a) De les respostes obtingudes, el 97% han estat aportades per la persona que ostenta el càrrec de direcció del centre i només 1 resposta ha estat facilitada per un altre membre de l'equip directiu (en aquest cas, cap d'estudis). Aquesta font, en un principi, ens atorga la màxima credibilitat a les respostes registrades pel que fa al funcionament i el rol de l'AFA al centre, ara bé, i com veurem posteriorment, la manca de coincidències en alguns punts amb la informació facilitada per les AFAs posa de manifest que cal millorar la relació i informació que disposen els equips directius de la tasca que duen a terme aquestes.
- b) Una de les preguntes efectuades a les Direccions és una de les **variables clau per a l'anàlisi de tota la informació: l'estat d'organització i funcionament de les AFAs** que es detalla en l'apartat 4 d'aquest informe. Cal tenir present, però, que la situació d'una AFA pot variar de manera rellevant d'un curs a un altre donada la rotació que cada any hi ha en els alumnes (i per tant també de les famílies) del darrer curs de cada etapa educativa, i que les respostes de la direcció es van fer sobre el curs 2023/24 (juliol). Aquest fet succeeix especialment en les Escoles Bressol, que renoven més d'un terç d'alumnes i famílies cada any. En tot cas, considerem aquesta classificació com a vàlida i estable per a poder efectuar l'anàlisi donats els condicionants del calendari del projecte

B) ENQUESTES A LES PERSONES REFERENTS DE LES AFAs

Amb l'inici del nou curs escolar 24/25 es va procedir a realitzar la recollida de respostes pels formularis a les AFAs essent conscients que en aquest període aquestes es troben en un procés de reprendre la seva activitat i que en alguns centres, com ja ens havíem indicat les Direccions en el seu formulari, no existia cap interlocutor que pogués respondre. Amb l'objectiu d'aconseguir un mínim de 20 respostes (aproximadament el 50% dels centres), el període de recepció de respostes va ser força dilatat (del 10 de setembre al 24 d'octubre) i es van fer diverses accions de difusió i obtenció de respostes per part del PAEF i de l'Oficina d'Entitats.

Taula 5. Univers i nivell de respostes de les AFAs i de les Direccions

	NOMBRE DE CENTRES TOTAL	NOMBRE DE RESPOSTES AFAs	%
Escoles Bressol Municipals	6	6	100,0%
Escoles Públiques (infantil i primària)	31	13	41,9%
Instituts Escoles (primària i secundària)	4	-	0,0%
Centres d'Educació Especial Públics	1	1	100,0%
Total General	42	20	47,6%

Com dèiem anteriorment, essent conscients de les dificultats d'obtenir un nombre de respostes elevat per part de les AFAs (pel període del treball de camp, centres escolars sense interlocutors, etc...), **considerem que el volum de respostes és suficient (47,6%)** per a fer una anàlisi prou completa, si més no, dels centres amb AFA constituïda. A més, destacar que la totalitat de les AFAs de les escoles bressol han respost el formulari.

Les respostes han estat facilitades en un 55% per les persones que ostenten la Presidència, un 20% la de Secretaria i un 15% la de Tresoreria. Essent aquests 3 càrrecs el nucli formal d'una associació atorguem a la seves respostes total versemblança i volem agrair amb aquestes línies la seva participació.

Pel que fa a la distribució d'aquestes AFAs participants en les diferents zones escolars trobem el següent:

Taula 6. Univers i nivell de respostes de les AFAs en funció de la zona escolar

	TOTAL DE CENTRES		RESPOSTES AFAs		
	NÚM.	% sobre el total de centres	NÚM.	% sobre els centres de cada zona	% sobre el total de respostes
A-Santa Eulàlia	7	16,7 %	3	42,9 %	15,0 %
B-Bellvitge-Gornal	5	11,9 %	3	60,0 %	15,0 %
C-Centre-Sant Feliu i Sant Josep	8	19,0 %	4	50,0 %	20,0 %
D-Pubilla Cases-Can Serra	4	9,5 %	0	0,0 %	0,0 %
E1-Collblanc-Torrassa	7	16,7 %	1	14,3 %	5,0 %
E2-La Florida	4	9,5 %	2	50,0 %	10,0 %
CIUTAT (EBM i C. d'Educació Especial)	7	16,7 %	7	100,0 %	35,0 %
Total general	42	100 %	20	47,6	100,0 %

Com s'observa en la taula anterior, el nivell de representativitat de les respostes sobre el total de cada zona és bastant menor que les respostes de Direccions, tret dels centres educatius de Ciutat (Escoles Bressol i Centre d'Educació Especial). Per tant, l'anàlisi per zones escolars de les respostes facilitades per les AFAs tindran molt poca rellevància i només s'explotaran en casos puntuals.

C) UNIVERS I MOSTRA FINAL

En resum, gràcies a la feina feta pel PAEF i l'Oficina d'entitats i, evidentment, a les persones que han respost els qüestionaris, es disposa d'un volum de respostes prou elevat com per a fer una bona radiografia de l'estat de les AFAs i dels centres educatius per bé que l'anàlisi detallat que es podria arribar a fer (per zones escolars, o per tipologia de centre, o comparant respostes entre les dues fonts) no s'escaurà en molts dels creuaments que es faran en l'explotació. En tot cas, en tot moment es detallarà quines són les fonts de cada taula o gràfic.

Taula 7. Distribució de les respostes dels 2 qüestionaris per tipologia de centre escolar

	NÚM. TOTAL CENTRES	RESPOSTES DELS 2 QÜESTIONARIS			
		2 fonts	Només Direcció	Només AFA	Cap
Escoles Bressol Municipals	6	6	-	-	-
Escoles Públiques (infantil i primària)	31	10	13	3	5
Instituts Escoles (primària i secundària)	4	-	2	-	2
Centres d'Educació Especial Públics	1	1	-	-	-
Total General	42	17	15	3	7
% de tipologies de respostes	100,0 %	40,5%	35,7%	7,1%	16,7%

3.5 Tècniques Qualitatives

A més a més de l'anàlisi quantitatiu, la diagnosi ha contemplat també la realització d'un grup de debat – focus grup (qualitatiu) amb les AFAs que havien contestat el formulari. La realització d'un focus grup amb les AFAs, com a complement dels qüestionaris quantitatius subministrats, aporta nombrosos beneficis que enriqueixen l'anàlisi global. Aquestes metodologies qualitatives permeten anar més enllà de les xifres i obtenir una comprensió més matisada i completa:

a) Contextualització dels resultats quantitatius

Els focus grups ofereixen una visió profunda sobre les dades del qüestionari, explicant les motivacions darrere de les respostes i revelant factors que les preguntes tancades no poden captar.

b) Descoberta de noves perspectives

A través dels focus grups sorgeixen idees, experiències i opinions inèdites que no havien estat previstes en el qüestionari inicial. Les interaccions entre participants poden generar solucions col·lectives i perspectives creatives.

c) Exploració d'experiències i emocions

Aquest format permet a les famílies expressar-se amb profunditat, compartint vivències, preocupacions i sentiments. Narratives que sovint passen desapercibudes en les dades numèriques, com la frustració o l'entusiasme, emergeixen amb força.

d) Identificació de discrepàncies i anomalies

Quan els qüestionaris revelen resultats inesperats o incoherents, el focus grup pot ajudar a entendre les causes d'aquestes discrepàncies, aportant llum sobre situacions poc clares.

e) Generació de propostes consensuades

El debat col·lectiu facilita l'elaboració d'accions concretes i pràctiques per abordar les necessitats detectades, assegurant que les solucions s'ajustin a la realitat de les famílies.

f) Enfortiment del teixit associatiu

Els focus grups creen espais de col·laboració entre les AFAs, afavorint la cohesió i el treball en xarxa dins de la comunitat educativa. També promouen l'intercanvi de bones pràctiques.

g) Validació i contrast de les conclusions

Aquestes trobades permeten assegurar que les interpretacions derivades del qüestionari són fiables i representatives, evitant errors o omissions en les anàlisis.

h) Flexibilitat i profunditat analítica

A diferència dels qüestionaris, que tenen un format rígid, els focus grups s'adapten al flux de la conversa, obrint la porta a explorar temes emergents que poden ser crucials.

Podem, per tant, concloure que la combinació de dades quantitatives amb les aportacions qualitatives d'un focus grup permet una comprensió més rica i rellevant de la realitat de les famílies. Aquesta fórmula integra el què (les dades objectives) amb el per què i el com (les percepcions i emocions), resultant en accions més ajustades i eficaces per respondre a les necessitats detectades.

4. MARC CONCEPTUAL D'ANÀLISI

Per tal d'analitzar l'estat de les AFAs i poder plantejar accions de suport s'ha procedit a classificar-les en funció de 2 eixos: a) l'existència d'una AFA formalment constituïda (Estatuts, junta directiva, etc.) i b) volum de famílies mobilitzades/actives. Així, amb el creuament d'aquests sorgeixen 4 categories, essent una d'elles desdoblada per a tenir en compte un matís rellevant, el volum de persones implicades. La informació per a poder classificar cada centre ha estat recollida en les Direccions del centre.

Taula 8. Categories de classificació de l'estat de les AFAs

	AFA FORMALMENT CONSTITUÏDA	AFA NO CONSTITUÏDA FORMALMENT
AMB FAMÍLIES ACTIVES	TIPUS A1 TIPUS A2	TIPUS B
SENSE FAMÍLIES ACTIVES	TIPUS C	TIPUS D

- **TIPUS A1:** Es tracta d'aquelles AFAs constituïdes amb un **funcionament ordinari propi d'una associació** (Junta directiva, Assemblees, etc.) amb un **volum de famílies implicades elevat**.
- **TIPUS A2:** Es tracta d'aquelles AFAs constituïdes amb un **funcionament ordinari correcte** (Junta directiva, Assemblees, etc.) i amb **poc volum de famílies implicades**, essent sovint només la Junta Directiva qui duu endavant les accions i activitats. Es tracta doncs, d'associacions febles.
- **TIPUS B:** **Grup de famílies implicades** per a dur a terme algunes accions i activitats que considerem pròpies d'una AFA **però sense el funcionament formal d'una associació**
- **TIPUS C:** Es tracta dels centres on existeix **una AFA formalment constituïda però que per la manca d'implicació de les famílies ha cessat la seva activitat** i tampoc hi ha famílies que duguin a terme activitats o accions.
- **TIPUS D:** es troben en aquest estadi els centres educatius on, segons les Direccions, **no consta una AFA formalment constituïda i tampoc hi ha famílies implicades** que duguin a terme activitats.

Amb aquest marc conceptual, les estratègies de treball en el futur Pla de Suport a les AFAs per tal de potenciar la vinculació de les famílies en els centres serien els següents:

A) MOBILITZACIÓ I ENFORTIMENT

En aquest apartat s'hi recullen aquelles estratègies encaminades a vincular a les famílies del centre amb aquest i entre elles. Aquestes accions són especialment necessàries en els centres sense AFAs en funcionament (tipus C i D) però sens dubte és una feina que cal fer constantment també en les AFAs Tipus A1 i A2 i en les situacions Tipus B. Les accions d'aquesta estratègia seran les que dotaran als centres i AFAs de la musculatura per al seu funcionament, doncs sense persones associades i actives, no hi ha associacions.

B) ESTRUCTURACIÓ

El conjunt de relacions entre els familiars i entre aquests i el centre escolar és també un element cabdal a treballar. Especialment en els casos Tipus B, amb un grup de famílies actives però sense estructura associativa, però també s'escau en els Tipus A2 i A1, per a organitzar millor el seu funcionament.

C) ESTABILITZACIÓ I CONSOLIDACIÓ

En aquest apartat s'hi recullen les estratègies que han de permetre a les AFAs que ja funcionen, ni que sigui mínimament (Tipus A2), consolidar-se com a organització, establint mecanismes i processos que permetin la seva perdurabilitat en el temps i assegurant l'existència de relleus en el seu lideratge.

D) TRANVERSALS

En aquest apartat recollim aquelles estratègies que considerem transversals, que s'apliquen de manera integrada i que per aquesta raó no es poden ubicar en una acció concreta sinó que necessiten un desplegament continu i que travessa diferents àrees d'actuació.

Si bé considerem les 4 estratègies com a rellevants, les principals serien les que són capaces de mobilitzar a les famílies per a que s'impliquin col·lectivament, ja sigui amb el paraigües d'una estructura com una AFA o sense. Així, les accions de **Mobilització i Estructuració** considerem que són les que principalment cal abordar independentment del context que visqui cada centre escolar.

També, val a dir, que les tres estratègies, a més, hauran d'anar acompanyades del suport de l'Oficina d'Entitats per a una correcta gestió de l'associació com qualsevol altra (sobre aspectes legals, comptables, fiscals...) i també alguns aspectes específics per la seva activitat amb infants. No podem obviar que la gent s'associa per a "fer coses", per a fer projectes i activitats, i que les càrregues de gestió d'una estructura com una associació sovint són carregoses, poc gratificants o d'elevada complexitat.

5. L'ESTAT DE LES AFAS: TRAJECTÒRIA I PERSPECTIVES DE FUTUR

5.1 Situació de les AFAs

Com es detalla en l'apartat anterior, el punt de partida per a la diagnosi de les AFAs dels centres escolars públics que cursen infantil i/o primària és la classificació d'aquestes en base a les variables referents sobre la constitució/ existència d'una:

- AFA formalment constituïda
- Famílies actives i mobilitzades

Aquesta era justament la primera pregunta del formulari destinat a les Direccions que permetia posteriorment filtrar les preguntes a fer en funció de l'estadi indicat.

Taula 10. Situació de les AFAs segons les Direccions

	Escola Bressol	Escola	Institut Escola	Educació Especial	Total	%
Tipus A1	1	9	-	-	10	23,8 %
Tipus A2	4	10	-	1	15	35,7 %
Tipus B	-	1	-	-	1	2,4 %
Tipus C	1	2	-	-	3	7,1 %
Tipus D	-	1	2	-	3	7,1 %
Sense Resposta	-	8	2	-	10	23,8 %
Total general	6	31	4	1	42	100,0%

S'observa de la taula anterior que **la majoria de centres educatius**, segons les valoracions de les Direccions d'aquests, **tenen una AFA formalment constituïda i en funcionament (Tipus A1 + Tipus A2 = 59,5 %)**.

Aquest és, certament, un molt bon punt de partida, per bé que, com apuntaven, es tracta d'una valoració subjectiva per part de les Direccions en base a molts factors que la condicionen (expectatives, comparativa amb d'altres centres, desitjos...).

També, recordar, que aquesta valoració i situació pot ser molt canviant especialment en les Escoles Bressol fruit de l'elevada rotació d'alumnes i famílies que tenen d'un curs a l'altre.

En capítols posteriors on s'analitzen els diversos factors claus (volum d'implicació i participació, aspectes formals del funcionament d'una associació, etc.) es comprovarà més profundament aquesta primera classificació per a per a comprovar-ne la seva robustesa.

També val a dir que manquen la resposta de 10 centres educatius (el 23,8%) que poden fer variar aquestes distribucions. Així que hem procedit a projectar la situació d'aquests 10 centres en base a la informació que ens ha pogut facilitar el PAEF de cursos anteriors (punt 3.2.1 de l'informe) per tal tenir una mirada global i completa.

Taula 11. Projectió de la situació de les AFAs (Direccions + Informació PAEF)

	Escola Bressol	Escola	Institut Escola	Educació Especial	Total	%
Tipus A1	1	11	-	-	12	28,6 %
Tipus A2	4	14	-	1	19	45,2 %
Tipus B	-	1	-	-	1	2,4 %
Tipus C	1	4	1	-	6	14,3 %
Tipus D	-	1	3	-	4	9,5 %
Total general	6	31	4	1	42	100,0%

Com s'observa, la **projectió del global de centres encara és més positiva que la transmesa per les Direccions, arribant al 74% els centres que tenen una AFA activa i en funcionament (Tipus A1 + A2)**. No obstant, **el gran gruix de centres disposen d'una AFA activa però feble**, amb poc volum de famílies implicades i participatives on sovint només els membres de la junta directiva duen a terme les seves activitats. **Destaca també que més del 25% dels centres no tenen un grup de famílies implicades (Tipus C i D)** essent aquest un aspecte molt rellevant a treballar.

Per etapes educatives, s'aprecia el següent:

- Les Escoles Bressol tenen un 66% d'AFAs actives però afeblides (Tipus A2) sens dubte per l'elevada rotació de les famílies vinculades al centre donat al curt cicle (com a màxim 3 anys) d'estada.
- Les Escoles (segon cicle d'Infantil i Primària) tenen un important volum d'AFAs actives (25 de 31 - 80,6% Tipus A) per bé que la majoria són afeblides (14 de 31 - 45,2% Tipus A2).
- **Els Institut - Escola són els centres més afeblits en aquest aspecte**, en cap dels 4 centres hi ha una AFA en funcionament (Tipus A) o amb famílies implicades (Tipus B). Els 4 centres són considerats de màxima complexitat per multiplicitat de circumstàncies que, de manera ineludible, també afecten a la capacitat i voluntat de les famílies de participar en una associació.

- El Centre d'Educació Especial públic de l'Hospitalet té una AFA activa però afeblida segons la informació facilitada per la direcció.

Per acabar aquesta descripció inicial, posarem el focus en la distribució territorial per zones educatives dels centres de primària (escoles), excloent els Institut Escola (doncs en els 4 casos no hi ha cap AFA activa) i les Escoles Bressol i Centre Educatiu Especial (al tractar-se d'equipaments de ciutat).

Taula 12. Projectió de la situació de les AFAs d'Escoles de Primària en funció de la Zona Escolar

(Direccions + Informació PAEF)

	Tipus A1	Tipus A2	Tipus B	Tipus C	Tipus D	Total general
Zona Nord	1	6	1	3	1	12
D-Pubilla Cases-Can Serra	-	1	-	1	1	3
E1-Collblanc-Torrassa	-	2	1	2	-	5
E2-La Florida	1	3	-	-	-	4
Zona Sud	10	8	-	1	-	19
A-Santa Eulàlia	3	4	-	-	-	7
B-Bellvitge-Gornal	2	2	-	-	-	4
C-Centre-Sant Feliu i Sant Josep	5	2	-	1	-	8
Total general	11	14	1	4	1	31

S'observa una rellevant diferència entre les Zones Nord i les Zones Sud a l'hora de mirar l'estat de les AFAs. En les zones del Nord s'hi troba una major disparitat de situacions, amb major nombre de centres sense famílies implicades (C i D) i AFAs més afeblides (A2) respecte a les Escoles que en els centres de la Zona Sud. En la Zona Nord és també on s'hi troben 3 dels 4 Instituts Escola que, com hem dit anteriorment, no disposen d'una AFA activa ni amb famílies implicades. Així doncs, atenent aquestes rellevants diferències caldrà abordar la realitat de les escoles de cada zona atenent les seves característiques i peculiaritats.

5.2 Trajectòria

En aquest apartat ens centrarem en l'evolució que han tingut les AFAs i les famílies implicades en els centres, doncs conèixer les situacions passades ens permeten visualitzar millor els escenaris de futur. Per a fer-ho procedirem a comparar les respostes de les Direccions i de les AFAS per bé que, recordem, en alguns

centres només tenim les respostes de les Direccions (15), i d'altres només de les AFAs (3) com s'indica en la Taula 7 d'aquest informe. Tanmateix, és pertinent apuntar també que aquesta pregunta es va fer a les Direccions que apuntaven que tenien una AFA Activa (A1 i A2) i a les que tenen famílies actives (B).

Taula 13. Quina ha estat l'evolució de la participació de les famílies en els darrers anys (Direccions i AFAs)

		RESPOSTES DE DIRECCIONS					
		Ha augmentat	S'ha mantingut	Ha davallat	Sense Resposta*	Total general	% sobre les respostes
RESPOSTES DE LES AFA	Ha augmentat	2	-	-	-	2	10,0 %
	S'ha mantingut	4	3	2	1	10	50,0 %
	Ha davallat	1	1	3	3	8	40,0 %
	Sense Resposta	3	3	3	13	22	
	Total general	10	7	8	17	42	
	% sobre les respostes	40,0 %	28,0 %	32,0 %			

* Aquesta pregunta només es feia a les Direccions que inicialment havien indicat que l'AFA es trobava en una situació Tipus A1, A2 i B, per això el volum de respostes de les Direccions no és el del total de Direccions

En l'anterior taula (Taula 13) s'observa ja una primera tendència que està present en tot l'estudi, la millor valoració de la situació per part de les Direccions que per part de les AFAs. Així, segons les Direccions, en un 40% dels centres dels que tenim informació apunten que la participació en els darrers anys ha anat augmentant, xifra que només arriba al 10% en el cas de les respostes de les AFAs. De fet, només coincideixen en 8 ocasions de les 16 respostes comparables (50%).

Més enllà d'aquesta circumstància, cal posar l'accent en el volum de respostes que indiquen que el nivell de participació ha anat disminuint (32 % de les Direccions, 40 % de les AFAs). És una tendència preocupant i que és necessari revertir.

Analitzant aquesta informació per tipologia de centre observem la següent situació que ens mostra la taula 14.

Taula 14. Quina ha estat l'evolució de la participació de les famílies en els darrers anys per tipologia de centre escolar (Direccions i AFAs)

	DIRECCIONS (25)			AFAs (20)		
	Ha augmentat	S'ha mantingut	Ha davallat	Ha augmentat	S'ha mantingut	Ha davallat
1. Escola Bressol	1	1	3	-	3	3
2. Escola	8	6	5	1	7	5
3. Institut Escola	-	-	-	-	-	-
4. Educació Especial	1	-	-	1	-	-
Total general	10	7	8	2	10	8

Seguint la tendència de l'anterior taula, les valoracions de les AFAs són més negatives que les de Direccions per a totes les tipologies de centres educatius amb AFAs actives o amb famílies mobilitzades (això exclou tots els Institut Escola), tret del centre d'Educació Especial on les dues opinions coincideixen favorablement.

Taula 15. Quina ha estat l'evolució de la participació de les famílies en els darrers anys per zona centre escolar (Direccions i AFAs)

	DIRECCIONS (25)			AFAs (20)		
	Ha augmentat	S'ha mantingut	Ha davallat	Ha augmentat	S'ha mantingut	Ha davallat
A-Santa Eulàlia	-	2	2	-	-	3
B-Bellvitge-Gornal	1	-	2	1	1	1
C-Centre-Sant Feliu i Sant Josep	4	2	1	-	4	-
D-Pubilla Cases-Can Serra	-	1	-	-	-	-
E1-Collblanc-Torrassa	-	1	-	-	1	-
E2-La Florida	3	-	-	-	1	1
CIUTAT	2	1	3	1	3	3
Total	10	7	8	2	10	8

Són interessants també les valoracions que fan les Direccions i les AFAs sobre l'evolució de la participació de les famílies en els centres escolars en funció de la zona escolar. Així, s'observa com les Direccions i AFAs de la Zona E2 de La Florida tenen una opinió totalment contrària de quina ha estat el passat recent. En la resta de zones s'observa el que ja apuntàvem anteriorment, el lleuger optimisme de les Direccions per sobre de les valoracions de les AFAs.

Per acabar l'anàlisi sobre el passat, repassem a continuació quina ha estat aquesta evolució en funció de la categoria de cada AFA creada per a aquesta recerca. Sense massa informació a destacar, i seguint el que ens indicaven les anteriors taules, les AFAs dels centres educatius Tipus A2 (actives però febles) són les que principalment indiquen que tenen una situació estabilitzada o en retrocés (davallada). De seguir amb aquesta tendència significaria la desaparició d'alguna d'aquestes AFAs, i per tant cal fer-hi actuacions específiques per mirar d'estabilitzar-les)

Taula 16. Quina ha estat l'evolució de la participació de les famílies en els darrers anys per Tipologia de situació AFA (Direccions i AFAs)

	DIRECCIONS (25)			AFAs (20)		
	Ha augmentat	S'ha mantingut	Ha davallat	Ha augmentat	S'ha mantingut	Ha davallat
Tipus A1	6	1	3	1	5	3
Tipus A2	4	6	5	1	4	5
Tipus B	-	-	-	-	-	-
Tipus C	-	-	-	-	1*	-

* En aquest cas, la direcció va indicar que l'AFA es trobava en un estat sense activitat, però es va rebre una resposta per part d'aquesta

Preguntades tant les Direccions com les AFAs els motius de l'evolució que havien descrit (augmentat o disminuït), les principals conclusions de cadascuna de les situacions són:

a) Motius per l'augment de participació

- Situació en pandèmia Covid-19 molt desfavorable, ha crescut des d'aleshores la implicació
- Ampliació de les activitats ofertes per a les famílies
- Campanyes de difusió de la importància i accions que fa l'AFA

- Establiment de les relacions personals i de proximitat entre membres de l'AFA i altres famílies (relacions de confiança)
- Vinculació en projectes d'abast comunitari (Projecte Xarxa de Famílies, o [Famílies L'H](#)) i/o amb el suport de l'administració (com ara el [Proa+](#))

b) Motius per la davallada de la participació

- Manca de voluntat de compromís i responsabilitat (fer coses sí, però de manera puntual)
- Dificultats creixents de conciliació laboral-familiar
- Augment de famílies en situacions de vulnerabilitat socioeconòmica i de contextos culturals diversos.
- Reducció del sentiment de pertinença a l'escola i al barri
- Responsabilitats creuades en la informació i comunicació: algunes AFAs apunten que la direcció no està implicada en l'entitat en fer-ne difusió, i les Direccions apunten que algunes AFAs o grup de famílies mobilitzades no informen prou del que fan a la direcció i al centre ni volen col·laborar més de les accions que ja fan.

També a les Direccions que indicaven l'opció Tipus C (3), on hi havia una AFA formalment constituïda però sense activitat, se les preguntava per les situacions anteriors respecte a l'AFA i a la implicació de les famílies, i ens han indicat el següent:

- En els tres casos s'indica que l'AFA ha deixat d'estar activa aquest curs (23/24), en dos casos per manca de relleu (lideratges anteriors han sortit del centre) i en l'altre per manca de temps de les persones responsable (denotant molta feblesa organitzativa)
- Si hi ha hagut alguna activitat recent ha estat de caràcter formal/institucional (ex: Consell Escolar), no tant d'activitat pròpia com a AFA.

5.3 Perspectives de futur

Un cop analitzat el "d'on venim", volem fer un cop d'ull a les previsions de futur. En aquesta ocasió, les previsions de futur es van preguntar a totes les Direccions independentment de l'estadi de l'AFA del centre..

Taula 17. Previsió de l'evolució de la participació de les famílies en el/s proper/s any/s (Direccions i AFAs)

		RESPOSTES DE DIRECCIONS (32)					
		Augmentarà	Es mantindrà	Es reduirà	Sense Resposta	Total general	% sobre les respostes
RESPOSTES DE LES AFA (20)	Augmentarà	2	2	1	-	5	25 %
	Es mantindrà	2	7	2	2	13	65 %
	Es reduirà	-	1	-	1	2	10 %
	Sense Resposta	3	12	-	7	22	
	Total general	77	22	3	10	42	
	% sobre les respostes	21,9	68,8 %	9,4 %			

Així com en la descripció sobre el passat trobàvem certes diferències pel que fa a les valoracions entre les Direccions i les AFAs, a l'hora de plantejar les situacions futures trobem moltes més coincidències: al voltant del 65% d'ambdues fonts consideren que la situació serà bastant semblant a l'actual i un 10% o menys consideren que es reduirà / empitjorarà la situació.

Taula 18. Previsió de l'evolució de la participació de les famílies en el/s proper/s any/s (Direccions + AFAs) per tipologia de centre escolar

	DIRECCIONS (32)			AFAs (20)		
	Augmentarà	Es Mantindrà	Baixarà	Augmentarà	Es Mantindrà	Baixarà
1. Escola Bressol	1	3	2	4	2	-
2. Escola	5	17	1	1	10	2
3. Institut Escola	1	1	-	-	-	-
4. Educació Especial	-	1	-	-	1	-
Total general	7	22	3	5	13	2

Analitzant les perspectives de futur en funció de la tipologia de centre escolar, observem que les expectatives pel que fa a la participació en les Escoles Bressol són prou diferents com per destacar-ho. Si bé en les preguntes sobre la trajectòria anterior les Direccions feien una valoració més positiva que les AFA de les Bressol, les previsions tenen un sentit contrari, i són les AFA les que creuen que augmentarà/millorarà el

nivell de participació de les famílies. Pel que fa a la resta de centres educatius, destaca l'estabilitat prevista en els centres de primària i en el centre d'Educació Especial, a més del lleuger optimisme de les Direccions de les escoles de Primària.

*Taula 19. Previsió de l'evolució de la participació de les famílies en el/s proper/s any/s (Direccions + AFAs)
per zona escolar*

	DIRECCIONS (32)			AFAs (20)		
	Augmentarà	Es Mantindrà	Baixarà	Augmentarà	Es Mantindrà	Baixarà
A-Santa Eulàlia	2	2	-	-	2	1
B-Bellvitge-Gornal	-	2	1	-	3	-
C-Centre-Sant Feliu i Sant Josep	1	7	-	-	4	-
D-Pubilla Cases-Can Serra	-	3	-	-	-	-
E1-Collblanc-Torrassa	1	3	-	-	-	1
E2-La Florida	2	1	-	1	1	-
CIUTAT	1	4	2	4	3	-
Total general	7	22	3	5	13	2

Pel que fa a les zones educatives, la taula 19 mostra com no hi ha importants diferències pel que fa a la perspectives de futur més enllà del repunt optimista de les Direccions. Tan sols destacar la diferència de Collblanc-Torrassa on l'única resposta de l'AFA és més aviat pessimista i les de Direccions no.

*Taula 20. Previsió de l'evolució de la participació de les famílies en el/s proper/s any/s (Direccions + AFAs)
per Tipologia de situació AFA*

	DIRECCIONS (32)			AFAs (20)		
	Augmentarà	Es Mantindrà	Baixarà	Augmentarà	Es Mantindrà	Baixarà
Tipus A1	1	8	1	1	8	-
Tipus A2	5	9	1	3	5	2
Tipus B	-	1	-	-	-	-
Tipus C	-	2	1	1	-	-
Tipus D	1	2	-	-	-	-
Total general	7	22	3	5	13	2

S'observa en la taula anterior que les AFAs classificades com a Tipus A2 (actives però febles) són en les que es posen major expectatives de millora tant per part de les Direccions com des de les pròpies AFA. Sens

dubte, el fet de disposar d'una estructura i funcionament ordinari encara que sigui mínim esdevenen una plataforma a través de la qual més fàcilment s'intueix un possible creixement (potencial). En canvi, les que són de tipus B, C o D (que en són poques, certament) se'ls hi pressuposa menor potencial de creixement i millora per aquest fet.

De la mateixa manera que en la pregunta sobre la valoració de la trajectòria, a les Direccions i AFAs també se'ls ha preguntat de manera oberta les motivacions de la seva valoració sobre les previsions. Així doncs, donem un cop d'ull a les causes per les que, tant Direccions com les AFAs, fan les seves valoracions de millora, continuïtat o davallada potencial pel proper curs o els vinents.

a) Motius per al suposat augment del nivell de participació:

- Milliores previstes en la comunicació entre AFAs i famílies per a explicar projectes i les possibilitats d'implicar-s'hi.
- Entrada al centre de noves famílies amb major implicació.
- Augment dels serveis i projectes de l'AFA, generant major atractivitat.
- Inclusió d'aquest aspecte en la política del centre educatiu (Programa General de Centre, mirada del professorat, etc.).
- Programa de suport i dinamització municipal que orienten al centre per a emprendre noves accions de mobilització.

b) Motius per la suposada continuïtat del nivell de participació:

- Dificultats a les escoles bressol donat el poc període de vinculació amb el centre.
- L'abast de ciutat de les escoles bressol i el centre d'educació especial dificulta la vinculació amb el centre escolar d'aquelles famílies que hi viuen més allunyades.
- Famílies amb actituds molt passives (consumidores), delegant en el centre l'organització de totes les activitats i projectes.
- Manca de coneixement per part de les famílies sobre el paper que pot tenir l'AFA en el centre.
- Projecte estable i de bon funcionament en la majoria de Tipus A1 que fa difícil veure'n una potencial millora per part de Direccions i de les pròpies AFAs.

c) Motius per a la suposada davallada del nivell de participació:

- Manca d'implicació del centre (direcció) en la difusió de les activitats de l'AFA (punt de vista de les AFAs)

- Dificultats creixents de conciliació laboral-familiar
- Augment de famílies en situacions de vulnerabilitat socioeconòmica i de contextos culturals diversos.

Per acabar aquest apartat, apuntar que a les Direccions que havien indicat una situació de feblesa i sense participació de les famílies (TIPUS C i D) també se les ha preguntat més específicament alguns aspectes sobre les accions de mobilització dutes a terme pel centre.

La primera pregunta feia referència sobre quin seria el millor canal a través del qual vehicular un eventual creixement de la participació i mobilització de les famílies del centre. De les 6 respostes rebudes, 4 d'elles (66,6 %) diu que la millor forma de canalitzar aquesta mobilització serà com a grup informal, com a primer pas, perquè: a) els formalismes i l'assumpció de responsabilitats en una organització és percebut com un element que "espanta" i b) la vinculació i mobilització passa per la participació en activitats puntuals i concretes, per a posteriorment anar augmentant la seva vinculació. Les altres dues respostes afirmen que aquesta nova mobilització s'acabarà vehiculant en l'AFA ja existent (però aturada) o en la constitució d'una de nova.

6. GESTIÓ INTERNA

Centrant-nos ara en la vessant interna d'organització de les AFAs constituïdes Tipus A1 i Tipus A2 (25 dels 32 centres educatius amb resposta de Direccions) procedim a analitzar alguns dels aspectes que principalment serien l'objecte de treball de l'Oficina d'Entitats.

Val a dir que aquestes qüestions, de manera majoritària, s'han preguntat a les dues fonts (Direccions i AFAs) fet que, com veurem, ha posat de palès cert desconeixement d'aquests aspectes per part d'algunes Direccions, com és comprensible d'altra banda, per bé que tampoc tenim la certesa al 100% de que la informació facilitada per l'AFA sigui la correcta.

6.1 Documentació Pública (Estatuts, NIF i Certificat Digital) i Obligacions Legals

Per a la formalització d'una associació el primer dels documents que cal, a banda de l'acta fundacional, són els Estatuts, norma a través de la qual es regula el funcionament de l'entitat. Aquests Estatuts posteriorment cal registrar-los (en la majoria de casos al tractar-se d'entitats d'àmbit català) al Departament de Justícia i Qualitat Democràtica de la Generalitat de Catalunya, que és qui n'ostenta les competències en base al Llibre Tercer del Codi Civil Català.

Els Estatuts s'han d'anar actualitzant a mesura que va canviant la normativa vigent si no es vol incórrer en errors que poden portar algun problema a l'entitat. Així, per exemple, la normativa bàsica existent abans de la pandèmia de la COVID-19 no contemplava la realització de reunions telemàtiques a no ser que estiguessin expressament reconegudes en els Estatuts. Per a permetre el funcionament ordinari en aquell moment es va fer una excepció entre el 2020 i el 2022, acceptant aquestes trobades/reunions encara que no es recollissin en els Estatuts aquesta possibilitat. Però acabat el període de transició, cal que les entitats que facin aquestes trobades de manera telemàtica tinguin en els seus estatuts previstos aquests mecanismes de participació i reunió.

Com que aquest canvi legislatiu és probable que no moltes entitats l'hagin tingut en compte i modificat en els seus documents, pel fet de ser molt recent, hem procedit a preguntar per l'any d'actualització del 2018, donant així un període més ampli en el temps per a valorar-ne la vigència en d'altres aspectes que també han anat canviant.

Taula 21. Les AFAs tenen els estatuts modificats/creats a partir de 2018 (Direccions i AFAs)

	Sí	No	Ho desconeixen	Total Respostes
Direccions	10	3	12	25
AFAs	12	5	3	20

De l'anterior taula, a banda de l'elevat nombre de casos en que les Direccions desconeixen aquest fet (i que per altra banda forma part de quelcom normal), en destaquen les 5 AFAs (el 20%) que reconeixen que no tenen modificats els seus estatuts des de 2018 (i potser abans i tot). Es tracta de dos escoles bressol i de tres escoles de primària. Fóra pertinent **remarcant a les entitats la necessitat de disposar d'uns Estatuts plenament vigents a la normativa i que contempli com s'organitza l'entitat.**

Un altre dels elements claus d'una associació, sempre que aquesta tingui alguna mena d'activitat econòmica, és el Número d'Identificació Fiscal (NIF) a través del qual poder relacionar-se amb l'administració per a gestionar, per exemple, [els impostos als que estan subjectes les entitats no lucratives a Catalunya](#), així com per a poder disposar d'un número de compte corrent on poder gestionar l'economia de l'entitat i fer els cobraments de quotes, serveis, etc.

Com s'observa en la següent taula, la pràctica totalitat d'AFAs actives (Tipus A1 i A2) disposen d'un NIF, fet que també coneixen amb certesa des de les Direccions doncs, probablement, hi mantinguin alguna mena de relació econòmica.

Taula 22. Les AFAs (Tipus A1 i A2) tenen un NIF (Direccions i AFAs)

	Sí	No	Ho desconeixen	Total Respostes
Direccions	23	1*	1	25
AFAs	19	-	1	20

* Malgrat que la direcció del centre indica que l'AFA del centre no disposa del NIF, aquesta sí que en té i consta en diversa documentació oficial com és el BOPB.

El tercer dels aspectes rellevant d'aquest àmbit, i ho serà molt més encara quan en breu s'esdevingui [obligatòria la tramitació electrònica de qualsevol factura](#) (2025), és el certificat digital.

Taula 23. Les AFAs tenen el certificat digital vigent (Direccions + AFAs)

	Sí	No	Ho desconeixen	Total Respostes
Direccions	6	3	16	25
AFAs	13	7	-	20

Malgrat els esforços i la tasca de l'Oficina d'Entitats per a difondre la necessitat de disposar d'aquest certificat i de la seva vigència limitada que obliga la seva renovació (vegeu el [recurs](#) i la [notícia](#) publicada el 3 de desembre de 2024), **són 7 les AFAs que indiquen que no en disposen (el 35%)**. Sens dubte, és un dels altres elements de millora en un entorn cada cop més digitalitzat.

Per acabar, el darrer dels elements obligatoris legalment es tracta de les Assegurances. Aquestes poden cobrir diverses casuístiques, essent la de responsabilitat civil l'obligatòria, i també n'existeixen d'obligatòries i de recomanables en funció de l'activitat que es dugui a terme

Taula 24. Les AFAs tenen una Assegurança de Responsabilitat Civil (Direccions + AFAs)

	Sí	No	Ho desconeixen	Total Respostes
Direccions	17	-	8	25
AFAs	16	4	-	20

Malgrat l'elevat nombre de respostes afirmatives sobre la disponibilitat d'una assegurança, tant de Direccions com de les pròpies d'AFA, cal destacar que 4 de les AFAs afirmen no disposar-ne (20%), 3 de les quals Escoles Bressol. Cal advertir que d'aquestes 4, la meitat indiquen en el qüestionari que són associades a la Federació *Associacions Federades de Famílies d'Alumnes de Catalunya* (aFFaC a partir d'ara), així que tenen facilitat per adquirir una assegurança per la seva activitat, encara que ho desconeguin. En tot cas, aquesta és la qüestió en la que ningú hi pensa i només representa una despesa, fins el dia que es necessita de veritat. Val la pena doncs, preveure situacions possibles i mirar de **fer un esforç per a que les AFAs del municipi disposin de les assegurances** corresponents en funció de la seva activitat i sàpiguen com actuar en cas de necessitar-les.

6.2 Elements de funcionament intern

En aquest segon apartat sobre els elements de gestió interna mirem d'analitzar la disponibilitat d'aquella documentació i registres propis de l'AFA i que es consideren claus per a un bon funcionament d'una entitat.

6.2.1 Realització anual d'una Assemblea General

La realització de, com a mínim, una **Assemblea General Ordinària** a l'any és obligada per a totes les associacions formalment constituïdes, essent aquest el màxim espai sobirà on els i les sòcies exerceixen els seus drets polítics dins l'entitat.

Taula 25. Les AFAs realitzen un mínim d'una Assemblea General Ordinària (Direccions i AFA)

	Sí	No	Ho desconeixen	Total Respostes
Direccions	21	4	-	25
AFAs	17	3	-	20

S'observa de la taula anterior que, malgrat ser obligatòria (ho marquen els propis estatuts), no totes les AFAs constituïdes la duen a terme, tot i que en són poques (15 %). Desconeixem si ha estat un qüestió puntual/temporal (l'any en el que preguntem no s'ha fet per algun motiu) o és una dinàmica habitual.... En tot cas, sí que podem dir que es tracten d'AFAs del Tipus A2 i C, que com hem apuntat anteriorment, o són molt febles (només la junta directiva duu a terme activitats) o directament han cessat el seu funcionament ordinari.

6.2.2 Reglament Règim Intern o Protocols de Funcionament

Més enllà dels aspectes que regula els Estatuts de l'associació, sovint aquestes disposen d'altres documents que detallen amb major grau el funcionament de l'associació com ara **Protocols de Funcionament o**

Reglaments de Règim Interns. Aquests documents no cal que siguin registrats al Departament de Justícia, poden tenir una estructura i contingut adaptat a la realitat de cada entitat (els Estatuts poden ser algo més rígids) i la seva modificació i actualització (només han de ser aprovats per l'Assemblea General) és més senzilla.

Taula 26. Les AFAs tenen un Reglament de Règim Intern o Protocols de Funcionament

(Direccions i AFAs)

	Sí	No	Ho desconeixen	Total Respostes
Direccions	5	5	15	25
AFAs	9	3	8	20

De nou, trobem un nombre de Direccions elevat que desconeixen la situació de l'AFA del seu centre en aquest aspecte. No obstant, aquest fet no és tant destacable com el nombre de membres de la Junta Directiva de les AFAs que desconeixen si en disposen o no (el 40%). Disposar d'un document d'aquesta mena, que estableixi processos i concreti els aspectes que de manera més genèrica recull els Estatuts, pot ser per algunes entitats un salt endavant rellevant pel que fa a la seva estabilització i potenciació.

6.2.3 Número de compte corrent

Disposar o no d'un **número de compte corrent** en un banc no és una qüestió que s'hagi de determinar en termes de legalitat, sinó de practicitat. Les transferències bancàries, cobrament de rebuts domiciliats, o els pagaments puntuals són algunes de les operacions que es poden dur a terme si es disposa d'un compte corrent. Si no, caldrà tenir una "caixa" a través de la qual gestionar totes les activitats econòmiques que faci l'AFA i, és clar, algú que presencialment pugui fer totes aquestes gestions.

Taula 27. Les AFAs tenen un número de compte corrent (Direccions + AFAs)

	Sí	No	Ho desconeixen	Total Respostes
Direccions	21	4	-	25
AFAs	15	5	-	20

La taula anterior ens mostra com **la gran majoria d'AFAs constituïdes disposen d'un número de compte corrent**, essent residual el nombre que no en té (15%). En tot cas, destacar d'aquestes que la seva majoria (les Direccions ens diuen que 3 d'elles, les AFAs ens diuen que 4) són AFA vinculades a les Escoles Bressol. Segurament, el poc o nul volum d'activitats vinculades a una transacció econòmica (matrícules, quotes periòdiques, prestació de serveis) fa innecessari que en disposin.

En tot cas, aquest serà un element que posteriorment analitzarem més profundament en l'apartat 6.3.c referent als pressupostos, les quotes i la comptabilitat de les AFAs

6.2.4 Fitxa de per famílies sòcies, llibre de sòcies, llibre d'actes i llibre comptable

Agrupem en aquest apartat els darrers 4 aspectes sobre els que s'ha preguntat, en aquest cas, només a les AFAs, entenent que les Direccions potser no en tindrien prou coneixement. Es tracta, en primer terme, de la **fitxa de famílies sòcies**, on consta la informació de les famílies sòcies (més endavant analitzarem quina és la informació que se'n recull) i, a més, hauria d'estar actualitzada la cessió de les dades personals segons el [Reglament general \(UE\) 2016/679 de protecció de dades](#) i també la cessió de drets d'imatge dels infants en cas que es faci un recull fotogràfic de les activitats. En segon terme són els anomenats "llibres" de l'associació que, encara que el nom sigui aquest, poden ser arxius informàtics, on hi hagi la **llista de membres sòcies**, les **actes de les reunions** i el **seguiment comptable** respectivament. Tots aquests documents són d'obligat compliment per les entitats.

Taula 28. Altra documentació i registres que disposen les AFAs (AFAs)

	Sí	No	Ho desconeixen	Total Respostes
Fitxa de Sòcies actualitzades les clàusules de protecció de dades personals i cessió d'imatges	14	5	1	20
Llibre de sòcies	15	2	3	20
Llibre d'actes	15	2	3	20
Llibre comptable	17	2	1	20

Observem de les respostes sobre aquests àmbits que la majoria d'AFAs diuen que aconsegueixen amb les seves obligacions, sense poder extreure masses conclusions d'aquelles que indiquen que no. En tot cas, destacar que segueix havent-hi un percentatge rellevant de membres d'AFAs que desconeixen si estan complint les seves obligacions en alguns aspectes (15%) i apuntar que de les 5 AFAs que indiquen no tenir les fitxes de sòcies actualitzades a les normatives de drets sobre les dades personals o els drets d'imatges, 4 d'elles són de centres de primària.

6.3 Pressupost, Quotes i Cobraments i altres elements de la gestió econòmica

És ben coneguda en el sector associatiu la frase “la gent s'associa per a fer coses, no per a gestionar-les”. La gestió econòmica d'una entitat és un dels aspectes més farragosos i complex, especialment pel que fa a la gestió de les obligacions fiscals que comporta l'activitat econòmica de l'entitat. Per bé que aquesta “gestió econòmica” no només comprèn tot allò que té a veure amb els recursos monetaris, sinó que també caldria tenir en compte els recursos en espècie com ara els materials i infraestructurals o el temps de dedicació voluntària, ens centrarem en aquest apartat en analitzar la part monetària i en com s'organitzen les AFAs per a dur a terme aquesta tasca.

6.3.1 Pressupostos

Un dels primers aspectes a analitzar és el **volum pressupostari**. El volum d'aquest depèn de molts factors, com ara la realització d'activitats de pagament (ex: extraescolars...) o del volum de persones sòcies si hi ha quota d'associat, però ens serveix d'entrada per a dimensionar aquestes entitats i mirar de comprendre'n la seva situació. Cal dir abans d'explotar-ne les dades que, de les 20 respostes rebudes per part de les AFAs, se n'han descartat 3 al considerar-les valors atípics segurament fruit d'errors de tipografia.

Taula 29. Mitjana de pressupostos de les AFAs en funció de la seva tipologia i cicle (AFAs)

	Mitjana del pressupost anual en Euros
Tipus A1	6.807,1
Escola	6.807,1
Tipus A2	1.655,0
Escola Bressol	625,0
Escola	2.660,0
Educació Especial	750,0
Total general	3.776,5

El primer a destacar de l'anterior taula és el reduït volum pressupostari, essent la mitjana de les 17 AFAs analitzades (recordem, d'un total de 42 centres) una **quantitat mitjana de menys de 4000 €**. Aquesta xifra dista considerablement de la mitjana de les AFAs de Catalunya, que al 2014 era de 26.000 segons el document [Llibre blanc de la participació a l'escola](#) (Fund. Jaume Bofill), i situa a la gran majoria d'aquestes en franja més baixa dins del context associatiu català com indiquen les dades del [Panoràmic 2017](#).

Gràfic 1. Nivell d'ingressos de les associacions de Catalunya 2016

Gràfic 46: Ingressos reals en el 2016 (per trams)

Dins del tercer sector hi conviuen realitats molt diverses pel que fa al nivell d'ingressos: 2 de cada 10 entitats van ingressar menys de 5.000 €, el mateix nombre d'organitzacions que van ingressar més de 100.000 €

Font. Panoràmic de les associacions 2017(2018)

A més a més, aquesta mitjana encara es veuria més reduïda si no es tinguessin en compte els pressupostos de dues AFAs que la sobrepassen abastament (una amb un pressupost de 15.000 i una altra amb un de 9.000).

De la taula anterior, destacar també dos fets:

- Les vinculades a les Escoles Bressol i la del el Centre d'Educació Especial són les AFAS amb menor volum de pressupost (tenen de mitjana menys de 800 €).
- Pel que fa a les AFAs d'escoles de primària observem una estreta relació entre la seva situació organitzativa (Tipus A1 o Tipus A2) i el volum pressupostari mitjà. Així, les AFAs més actives i enfortides, disposen d'un major pressupost que les afeblides.

Per acabar l'anàlisi sobre el volum pressupostari de les AFAs cal dir que, més enllà de les quotes de socis o ingressos directes, és important destacar que les AFAs també poden gestionar moltes activitats que no queden reflectides en el pressupost ni comptabilitat (ni com a ingressos ni com a despeses) ja que les famílies poden pagar directament a l'empresa o entitat que executi el servei (menjador, extraescolars, casals d'estiu, etc.).

6.3.2 Cobrament de quotes

Per bé que, com dèiem anteriorment, no és l'objecte d'estudi l'anàlisi detallat de les fonts de finançament de les AFA (cobrament per la prestació de serveis, subvencions públiques, altres fonts pròpies...) sí que hem volgut analitzar una de les principals fonts d'ingressos i que garanteix el funcionament autònom de les AFAs, el cobrament de les quotes de sòcies. En aquest sentit, destacar que **de les 20 AFAs que han respost el formulari, 17 (el 85%) ens han indicat que Sí que cobren quotes d'associat** a les famílies del centre.

Com és d'esperar, hi ha una relació gairebé directa entre el nombre total d'alumnat del centre escolar (i per tant més famílies potencials d'associar-se i pagar la quota) i el volum pressupostari. És cert també que no només afecta aquest fet, sinó que també ho fa el volum de l'aportació econòmica de la quota o el volum (%) d'aquestes famílies que siguin sòcies (taula 31) elements, però, no analitzats en aquest estudi.

Taula 30. Mitjana de pressupostos de les AFAs en funció del nombre d'alumnat del centre i Tipologia de situació de l'AFA (AFAs)

	Tipus A1	Tipus A2	Mitjana	Núm. de respostes AFA
1. Menys de 180*	-	650	650,0	7
2. Entre 181 i 270	2.150	2.325	2.266,7	7
3. Entre 271 i 450	9.338	-	9.337,5	4
4. Més de 450	6.000	4.000	5.000,0	2
Total general	6.807	1.655	3.776,5	20

*En el cas del Centre d'Educació Especial Can Bori no disposem les dades oficials d'alumnat, però les diverses fonts secundàries analitzades ens permeten categoritzar-la amb un número inferior de 180 alumnes

Taula 31. Mitjana de pressupostos de les AFAs en funció del percentatge de famílies del centre que són sòcies (17 respostes d'AFA Vàlides)

	Tipus A1	Tipus A2	Mitjana General
1. Menys del 10%	-	525	525
2. Entre el 10 i el 25 %	-	2.500	2.500
3. Entre el 26 i el 50%	1.800	1.900	1.867
4. Entre el 51 i el 75%	4.925	1.150	3.038
5. Més del 75%	10.000	-	10.000
Total general	6.942	1.519	3.843

En el qüestionari a les AFAs no es va considerar pertinent, per no estendre'l més, preguntar quina és la quantitat econòmica. En aquest sentit, però, algunes de les fonts secundàries, com l'estudi de l'aFFaC [La contribució econòmica de les famílies al sistema educatiu públic català](#) (pàg 23 i 24) apunten que hi ha una relació directa entre la quantitat econòmica de la quota i el nivell de renda del territori on l'escola s'ubiqui. Així doncs, podem pressuposar que les quotes de les AFAs de la majoria de la Ciutat de l'Hospitalet, atenent a les seves característiques socioeconòmiques, no són molt elevades.

6.3.3 Sistemes de cobrament i gestió de la comptabilitat

En aquest darrer apartat volem analitzar quins són els mecanismes amb els que compten les AFAs de l'Hospitalet per a gestionar aquest volum pressupostari. D'entrada, com veiem en la Taula 27 de l'apartat sobre els elements de funcionament intern (6.2.c), segons les Direccions (32 respostes) el 84% de les AFAs tenen un número de compte corrent. Preguntades les AFAs (20 respostes) aquestes ens indiquen que el percentatge és del 75%.

Anem a desglossar ara quins són els mecanismes pels quals l'AFA cobra les quotes o els altres serveis i activitats que du a terme. En aquest cas, de nou, contrastarem la informació que ens faciliten les Direccions i les AFA.

Taula 32. Sistemes de cobrament de les AFA's (Direccions i AFAs)

	Direccions (32)		AFA (20)	
	Sí	%	Sí	%
Presencial (metàl·lic, datàfon...)	13	40,6	8	40,0
Transferència	15	46,9	12	60,0
Domiciliació	7	21,9	3	15,0
A través de l'escola	2	6,3	3	15,0

Sense entrar en més detalls a l'analitzar aquesta qüestió hem tornat a constatar el desconeixement que tenen algunes Direccions del funcionament de l'AFA. En els 17 qüestionaris que podem comparar (els que tenen resposta de Direccions i d'AFA) en diversos casos una via d'ingrés indicada per l'AFA no era marcada per la direcció, però també al rebés, indicant mecanismes que l'AFA no havia confirmat.

En tot cas, s'observa com **el mecanisme més utilitzat per les AFAs és el de la transferència bancària**, però bé que hi ha un elevat volum d'AFAs que no l'usen. En un segon nivell s'ubica el cobrament presencial, en metàl·lic o per targeta (datàfon). La domiciliació bancària, que requereix que l'AFA sigui qui emeti els rebuts i cobraments (i per tant, més càrrega de gestió) només un 20% de les AFAs l'utilitzen. Per acabar, la gestió dels pagaments a través dels números de compte de les escoles, té un caràcter residual però també és present en algunes AFAs.

Havent abordat els mecanismes pels quals les AFAs efectuen els seus cobraments, és moment ara de mirar com realitzen tota aquesta gestió econòmica. De les 20 AFAs que han contestat (recordem, 9 Tipus A1, 10 Tipus A2 i 1 Tipus C) observem la següent distribució.

Taula 33. Sistema de gestió econòmica de les AFAs i volum mitjà pressupostari (AFAs)

	Núm	%	Mitjana de pressupost
De manera voluntària: junta directiva/comissions/famílies sòcies	15	75,00%	1.725,9
Amb personal contractat	2	10,00%	6.000,0
Amb una gestoria externa	2	10,00%	5.675,0
Amb personal contractat i a amb una gestoria externa	1	5,00%	15.000,0
Total general	20	100,00%	3.211,9

Veiem en la taula anterior com la gran majoria d'AFAs responen que **la seva gestió es fa de manera voluntària pels membres de la junta o famílies implicades a l'AFA**. S'observa també que el volum pressupostari (de mitjana) d'aquesta mena de gestió és força reduït. En sentit contrari, aquelles entitats amb un volum pressupostari major, opten per a la contractació dels serveis d'una gestoria externa o de personal contractat per la pròpia AFA. Sens dubte, l'augment de la complexitat de la gestió que representa un major pressupost, fa que sigui l'opció escollida per aquestes entitats i, la vegada, disposar d'un pressupost més elevat permet aquesta mena de contractacions.

6.4 Valoracions i aspectes de millora

Més enllà de les preguntes concretes sobre els aspectes anteriorment detallats, s'ha volgut recollir també les opinions i valoracions de les Direccions i les AFAs sobre quins dels diferents aspectes de la gestió interna serien susceptibles de millorar. Els podríem resumir de la següent manera:

A) Legislació vigent

- Desconeixement sobre la legislació que afecta a les AFAs i es percep la necessitat d'estar al dia (estatuts actualitzats, impostos, llei protecció de dades, etc.). Valorarien positivament un programa

de suport i seguiment d'aquestes qüestions i, específicament, sobre les que afecten al seu àmbit d'intervenció (activitats amb infants i joves).

B) Gestió econòmica

- Augmentar el coneixement de les persones implicades en les AFAs en la gestió econòmica de l'entitat i/o augmentar la implicació de les persones vinculades a l'AFA que tinguin coneixements en la matèria.
- Facilitar la gestió econòmica de les entitats, mancomunant gestories compartint experiències o amb un projecte específic de suport en la gestió econòmica i comptable.

C) Digitalització / Informatització

- Es constata l'oportunitat que ofereix l'entorn digital per a mirar de dur a terme una gestió de la base social més eficient i efectiva (llibre de socis, butlletins electrònics, etc.) i també la gestió econòmica (transferències, domiciliacions...).

7. SERVEIS I RECURSOS I ACTIVITATS DE LES AFAS

Si fins ara l'apartat anterior mirava d'analitzar el funcionament de l'entitat pel que fa als diferents aspectes propis de la gestió, mirarem d'abordar a continuació tot allò que fa referència als objectius de les AFAs i les activitats que duen a terme (i com).

Per a fer aquest anàlisi hem classificat les activitats sobre les que preguntàvem en diferents categories (conciliació, vincle i col·laboració amb l'escola). Les activitats que organitzen les entitats tenen com objectius, a banda de complir els objectius missionals, el de cohesionar i fidelitzar a les persones membres i motivar a aquells que no en formen part per a que s'hi impliquin. Així, Olson (1965) descrigué dos tipologies de serveis i recursos, els que s'anomenen Incentius Selectius Positius (allò que pots obtenir per formar part del col·lectiu) i els Incentius Selectius Negatius (allò que et perds per no formar part del col·lectiu). En la majoria de les accions que analitzarem a continuació no està restringit el seu accés/gaudi només a les persones sòcies, però sí que se'ns ha indicat que s'incentiva la afiliació a l'entitat oferint descomptes (menjador, extraescolars...) i avantatges (en el procés d'inscripció, per exemple) si se n'és part..

En aquest apartat han participat les Direccions dels centres amb AFAs Tipus A1 i Tipus A2 o bé aquells grups de famílies actives (Tipus B) encara que no facin la seva activitat sota el "paraigües d'una AFA" (comptant doncs amb 26 AFAs-centres en total). Trobareu en l'Annex 2 el detall d'accions i activitats que indica cada font (Direccions i AFAs) també en funció de la tipologia d'AFA.

Apuntar, de nou, que en aquest àmbit també es dona la circumstància que en diverses ocasions les Direccions i les AFAs no coincideixen en quines activitat/serveis es duen a terme, denotant la manca de coneixement, relació i comunicació entre aquests dos agents.

7.1 Activitats entorn la conciliació laboral-familiar amb una mirada educativa

En aquest bloc hem volgut agrupar les activitats que es duen a terme més enllà de l'horari lectiu amb l'objectiu de poder facilitar la conciliació laboral i familiar, evidentment, amb una mirada educativa. Les despeses que comporten aquestes activitats (contractació de personal, principalment) fa que en la majoria dels casos aquestes hagin de comptar amb una aportació econòmica per part de les famílies que en facin ús (a banda de les quotes de soci) i que, en algunes ocasions, com apuntàvem anteriorment, no queden

reflectides en els pressupostos de les AFAs doncs ho executa (i cobra) un tercer (empresa, entitat o la pròpia administració).

7.1.1 Servei de menjador i temps educatiu del migdia

En els darrers anys s'ha generat molt debat sobre el model de gestió del servei de menjador i l'anomenat "temps educatiu del migdia" en els centres escolars arran de les modificacions legislatives que s'han volgut dur a terme per tal d'homogenitzar i normativitzar aquest activitat. Més enllà del debat, és obvi que el paper d'aquest "temps educatiu del migdia" s'ha posat de rellevància tant com a espai educatiu, socialitzador i com a element reductor de les desigualtats socials, i així ho constaten diversos estudis.

Tot i la seva rellevància, de l'enquesta se'n desprèn que **la majoria d'AFAs de l'Hospitalet no tenen cap mena de vinculació amb aquests serveis, i només el 35 % l'ofereixen** o hi tenen alguna relació (només 9 les Direccions que ens indiquen que les AFAs duen a terme alguna gestió d'aquest servei i 7 les AFAs que així ens ho indiquen). Val a dir que d'aquestes pràcticament la meitat són AFAs Tipus A2 que, malgrat estar vivint una situació de feblesa organitzativa, ofereixen directament o gestionen per a que un tercer ho faci. És possible que la gestió d'aquest servei essencial sigui un dels motius de subsistència de l'organització com a tal (l'activitat sustenta l'organització).

Tots els centres on l'AFA sí que té algun paper en el servei de menjador i temps del migdia, són escoles de primària, i també són les AFAs amb major pressupost anual. Ni les AFAs de les escoles bressol, ni la del centre d'educació especial ni les dels Institut-Escola tenen aquest servei en cartera.

7.1.2 Extraescolars (pròpies o de tercers)

Un altre espai i activitat rellevant en l'educació dels infants són les activitats extraescolars. Més enllà del seu impacte en el rendiment educatiu dels infants, és també una mesura de conciliació familiar ampliant el temps d'estada dels infants en el centre.

A diferència del servei de menjador, en aquest cas sí que la majoria d'AFAs i famílies actives tenen un rol rellevant en la gestió d'extraescolars. Segons les Direccions i les AFAs, **aproximadament el 78% de les AFAs actives** (21 de les 26 segons les Direccions, 15 de 20 segons les AFAs) **duen a terme alguna gestió en aquest sentit**, ja sigui oferint directament aquest servei o gestionant l'accés a activitats executades per

tercers (empreses, altres entitats, altres serveis i àrees municipals, etc...). Aquest fet es dona principalment en les escoles de primària i en el centre d'educació especial. Només una de les AFA de les escoles bressol duu a terme alguna activitat extraescolar, per bé que la resposta de la direcció no ho indica.

No voldríem acabar aquest espai sense alertar el que indiquen diverses recerques al respecte d'aquest serveis i activitats: l'accés i aprofitament de les activitats extraescolars, pel fet de ser majoritàriament de pagament, agreuja les desigualtats socials preexistents. Així doncs, cal fer esment que les dades de centres on l'AFA realitza activitats extraescolars fan referència als centres amb famílies implicades (amb o sense AFA), així que en els centres sense AFAs o famílies actives, el nombre d'activitats extraescolars serà encara menor. Un molt bon projecte a dur a terme per part del consistori seria el d'oferir i promocionar les activitats extraescolars gratuïtes .

7.1.3 Acollida matinal / tarda

Si bé en les anteriors activitats el caràcter educatiu tenia una major presència (temps de migdia i extraescolars), aquesta activitat, la d'acollida, té una funció totalment conciliadora. **Segons les Direccions, només en el 57% de les escoles amb un grup de famílies implicades duen a terme aquestes activitats** (15 de 26). Aquest percentatge, però, disminueix fins al 35% si mirem les respostes de les AFAs (7 de 20). Si bé en els anteriors casos no denotàvem grans diferències en funció de la situació de l'AFA, en aquest cas observem que sí hi ha força disparitat, essent de les 7 AFAs, 6 d'elles en una situació Tipus A1 i només 1 Tipus A2 (fet que ens mostra que el servei és ofert en centres on les famílies estan mobilitzades i són participatives. Tant és així que, fins i tot, segons les Direccions, 1 de les escoles del Tipus B realitza aquest servei.

De nou, les AFA de les Escoles Bressol, Institut Escola i Centre Educatiu Especial, es desmarquen d'aquesta mena de servei.

7.1.4 Casals d'estiu, Setmana Santa i/o, Nadal

Una altra de les activitats estrella pel que fa a la conciliació laboral - familiar són els casals que es duen a terme en període no lectiu però laborable (Estiu, Setmana Santa o Nadal). De nou, **les AFAs dels centres de primària són les úniques que duen a terme aquestes activitats, essent-ne 11 segons les Direccions i 6 segons les AFAs (42 % i el 30% respectivament)**. Com en el servei d'acollida, els qüestionaris de les AFAs

ens indiquen que són les més actives i mobilitzades (Tipus A1) qui ofereixen aquest servei (5 de les 6) essent només una AFA Tipus A2 qui ho fa. Això no treu que en els centres on no sigui l'AFA qui ho gestioni no es duguin a terme aquesta mena de projectes (en el centre o en els serveis i entitats de l'entorn), però destaca el baix nombre per l'elevada necessitat que cobreixen aquesta mena d'activitats.

7.2 Activitats de vinculació, generació d'identitat/comunitat i de suport a les famílies

El segon bloc en el que hem recopilat les activitats de les AFAs tenen a veure amb aquelles que miren de generar comunitat educativa, compartint espais i activitats entre les famílies, i també les accions de suport a aquestes. Així, recopilem en aquest apartat aquelles activitats que generen capital social vincle (tenen en comú algunes característiques) entre les famílies del centre escolar (Putnam, 2000).

7.2.1 Activitats pròpies de l'AFA

Les activitats festives pròpies de l'AFA poden tenir diversa índole, des de festes de benvinguda al nou curs o festes de comiat de curs o graduació, fins a motivacions diverses com la celebració d'un dia assenyalat com la Marató de TV3 o la festa de fi de curs, per posar alguns exemples.

Segons les Direccions, les AFAs de 24 centres escolars de 26 (el 92%) realitzen alguna activitat d'aquesta mena, essent les escoles de primària el gran gruix (20) i les escoles bressol en segon terme (3). L'altre direcció que també ens ho ha indicat és la del Centre d'Educació Especial. L'opinió de les AFAs és bastant concordant amb aquestes xifres (un 80% de les AFAs afirmen fer-ne, 16 de 20) per bé que ho matisen doncs ens indiquen que en són 5 les AFAs de Bressol que fan aquestes activitats (i no 1 com diuen les Direccions), fins i tot l'AFA tipus C respon afirmativament.

7.2.2 Activitats per a famílies: xerrades, espais lúdics, activitats esportives...

Un dels altres punts forts que tenen les AFAs són les activitats que poden dur a terme (o gestionar) per a donar suport a la criança (formacions), de suport mutu entre famílies i creació de xarxa comunitària (parelles lingüístiques, intercanvi de roba o llibres...) així com també el desenvolupament d'activitats lúdiques o esportives (lliga esportiva entre familiars, per exemple).

Així, tant les Direccions com les AFAs que han respost el qüestionari ens indiquen que aproximadament **un 63% duen a terme aquesta mena d'activitats**. En aquest sentit, però, destaca el que hem apuntat anteriorment, el desconeixement que tenen les Direccions de les AFA, doncs pràcticament la meitat de les respostes no concorden: de les 13 AFAs que diuen que fan aquestes accions, només 7 de les seves Direccions ho han indicat). Considerem també que el volum d'activitats en aquest epígraf podria augmentar doncs és un dels elements de treball del PAEF i de les accions que aporten més valor afegit a les AFAs.

7.2.3 Activitats de cultura popular (Gegants, grup de tabals...)

Lligat a l'epígraf anterior, una altra tipologia d'activitats familiars són les vinculades a la cultura popular. Si bé les haguéssim pogut incloure en l'anterior categoria, n'hem fet la separació doncs aquestes tenen un potencial molt elevat per a vincular a les famílies del centre amb altres activitats i projectes de l'entorn, com poden ser les festes majors del barri i altres entitats.

Els gegants de l'escola, una coral o un grup de tabals són les activitats que aquí preteníem recollir. Ara bé, la disparitat de respostes rebudes ens posa en alerta sobre el fet que potser no s'ha entès degudament la pregunta o de nou mostra el desconeixement de la direcció de les activitats de l'AFA. **De les 20 AFAs** que han respost, 9 d'elles (8 escoles de primària i el l'AFA del centre d'educació especial), **el 45%, indiquen que sí que fan aquestes activitats**; en canvi només 1 de les Direccions (i és d'una escola bressol que la seva AFA diu que no realitzen) diu que es fan. De les 9 AFAs que diuen dur a terme accions d'aquesta mena, el 66% són de Tipus A1.

7.2.4 Suport a les famílies per a realitzar tràmits (matriculació, beques...)

Una altra tasca que poden fer les AFAs és la intermediació entre les famílies i l'administració com a coneixedores de l'àmbit, facilitant i explicant els tràmits a fer per a obtenir beques o el procés de matriculació al passar d'etapa (de bressol a infantil, o de primària a secundària).

Aquesta acció, però, només la realitzen les AFAs de 2 centres segons les Direccions i de 3 segons les AFAs. Sens dubte, una major implicació d'aquests agents en aquestes tasques ajudaria a crear major vincle entre les famílies i valor a les AFAs.

7.2.5 Venta de material escolar (llibres, agenda...)

Per acabar, un altre dels serveis i accions que poden dur a terme les AFAs per a les famílies del centre és la facilitació del material escolar, especialment dels llibres o agendes. Aquesta acció facilita moltíssim la tasca a les famílies que han de comprar els llibres doncs no es solen trobar en totes les llibreries.

Les Direccions (26 respostes) ens diuen que 8 de les seves AFAs duen a terme aquesta activitat, i de les AFAs en responen afirmativament només 6 (**en ambdós casos representen el 30% de les respostes**). És evident però, que aquesta activitat la poden realitzar les AFAs de les escoles de primària, i no les escoles bressol al no requerir de llibres de text. En tot cas, destacar sobre aquest activitat que són principalment les AFAs Tipus A2 qui les efectua.

7.3 Activitats de suport i col·laboració en el projecte educatiu de centre

En aquest tercer bloc mirem de desgranar aquelles accions que, en la immensa majoria de casos, són les que motiva a les famílies a implicar-se. Com dèiem anteriorment, la gent s'associa per a fer coses (no tant per a gestionar coses), i especialment per a fer coses pel bé dels infants en el cas de les AFAs. A la vegada, incorporem en aquest àmbit també altres projectes i accions de col·laboració amb el centre que també representen un valor afegit pel que fa a la creació de comunitat educativa i vincle entre les famílies i el centre.

7.3.1 Activitats festives – lúdiques del centre educatiu i del calendari festiu (Sant Jordi, Carnestoltes, Castanyera...)

Aquesta és l'activitat estrella pel que fa a la participació de les famílies dels centres escolars. **El 96% de les AFAs (segons les Direccions) i el 85% (segons les AFAs) duen a terme aquesta mena d'accions.**

Les AFAs de tots els cicles (Bressol, Infantil-Primària i Centre Educació Especial) duen a terme aquestes accions, fins i tot les que són més afeblides o sense masses persones vinculades (Tipus B i Tipus C). És l'exemple més paradigmàtic de les motivacions que tenen les famílies de l'escola per a participar en una AFA i que es pot explotar per a augmentar tant la mobilització de les famílies com el paper de l'AFA en el centre.

7.3.2 Hort escolar i manteniment d'altres espais del centre educatiu

El manteniment de la infraestructura de l'escola recau principalment en l'administració titular del centre. No obstant, algunes de les AFAs realitzen també activitats d'arranjament o petites millores en moments puntuals. Per altre banda, en alguns centres escolars també s'hi disposa d'un [Hort escolar](#), sovint amb la implicació de les famílies en el seu manteniment i que té una funció educativa dins de la pròpia activitat del centre i que, a més, pot tenir una mirada intergeneracional molt important.

Aquestes accions, però, **es duen a terme per un nombre escàs d'escoles**. Tan sols en 3 escoles segons les Direccions i 4 segons les AFA són les famílies les encarregades de tenir-ne cura. Cal constatar en aquest cas que totes són AFAs Tipus A1, amb un volum de famílies implicades rellevant.

7.3.3 Socialització de llibres

La socialització de llibres, per bé que es podria entendre com una acció de les famílies per a elles mateixes, és també un projecte de l'escola doncs a banda, és clar, de l'estalvi econòmic que representa, és un projecte educatiu entorn la reutilització i el reciclatge, i que requereix de la implicació dels i les mestres de les escoles que tinguin llibres de text.

Així de les Direccions d'escoles d'infantil i primària que han respost aquesta pregunta (Tipus A1, Tipus A2 i Tipus B), **només el 40 % duen a terme aquest projecte amb la implicació de les famílies**. Aquesta xifra és del 20% segons les respostes de les AFAs.

7.3.4 Compra / donació de material per a l'escola

Les AFAs i famílies també poden col·laborar amb el centre educatiu fent donacions o compartint materials que aquestes comprin. Des d'altaveus i micròfons fins a materials de suport educatiu o joguines, el ventall i quantitat de recursos materials que requereix un centre escolar és molt elevat així que les AFAs poden ser un bon element de suport.

Segons les Direccions, 13 AFAs fan aquesta mena d'acció (només 2 de les escoles bressol, i també la del Centre Educació Especial), el mateix número que el que diuen les AFA (per bé que en són 3 de Bressol que diuen que si ho fan). Tot i ser el mateix nombre, en percentatge (sobre les respostes rebudes per cadascuna de les fonts) el resultat és prou diferent. **Així segons les Direccions ho fan el 46% de les AFAS i segons les AFAs un 65%.**

7.3.5 Contractació de personal de suport al centre (vetlladors/es, monitors/es...)

Per acabar, la implicació de l'AFA en l'escola pot passar també per la contractació de personal de suport, com ara vetlladors o monitors. Només 3 AFAs (1 d'una escola bressol i dues de primària) duen a terme aquesta acció segons les AFA, les Direccions només n'han indicat 1. Sens dubte, el volum pressupostari per a fer front aquesta mena de contractació ha de ser important.

7.4 Valoracions per part de la direcció i de les famílies de les activitats de les AFAs

Detallades totes les accions que duen a terme les AFAS i famílies organitzades dels centres escolars, és pertinent preguntar a les Direccions per la seva valoració.

Taula 34 . Valoracions de les Direccions (0-10) de la satisfacció de les activitats i projectes (Direccions)

	Valoració mitjana
Tipus A1	8,7
Tipus A2	7,44
Tipus B	3
Escoles Bressol	7,2
Escoles Primària	8
Educació Especial	10

La taula anterior ens mostra com la majoria de les Direccions valoren molt bé les accions i projectes que duen a terme les AFAs Actives (tipus A1 i A2), i en el conjunt de centres independentment del cicle. En sentit contrari destaca la valoració de la direcció del centre on hi ha un grup de famílies mobilitzades (Tipus B) amb una baixa valoració, cas en el que també es duen a terme poques activitats.

Hom podria pensar que aquestes valoracions mitjanes podrien tenir a veure amb la quantitat d'accions que fa l'AFA i que de manera progressiva, a menys accions menys valoració i a més accions major valoració. S'observa en la Taula 35 com, certament, les valoracions de les Direccions són elevades en la majoria de centres escolars que duen a terme 3 o més activitat, però no tant en les que realitzen només 1 o 2 activitats/accions.

Taula 35. Satisfacció mitjana (0-10) de les Direccions de les actuacions de les AFAs en funció del nombre d'accions que fa (Direccions)

Número d'accions	Valoració mitjana
1	4,50
2	6,00
3	9,00
4	9,00
5	9,00
6	7,80
7	8,00
8	8,75
9	8,00
11	8,00
Total general	7,92

Les bones valoracions que fan les Direccions dels centres on existeix una AFA activa o un grup famílies mobilitzades independentment del volum o temàtica, denoten la rellevància que li atorguen per part dels centres. Així doncs, **considerem que la interpretació que en fan és en la línia de “per poc que facin ja és molt”** i així ho constaten les seves valoracions i també preguntes obertes. A més, cal tenir en compte que en d'altres centres educatius de la ciutat no existeixen aquestes entitats i, per tant, no hi duen cap mena d'activitat.

Pel que fa a la valoració de les famílies membres de l'AFA i/o partícips dels seus projecte, **les AFAs consideren que el grau de satisfacció de les famílies és també elevat, un 8 de mitjana sobre 10**. De la mateixa manera que en el cas de les Direccions, les variacions de les valoracions que fan les famílies no representen una gran variació respecte al nombre d'activitats.

7.5 Interessos futurs i potencialitats

Per acabar aquest apartat sobre les accions i activitats de les AFAS, també es preguntava en el qüestionari per quines activitats que no duen a terme actualment i que voldrien fer, i quines necessitats tenen per a poder-les desenvolupar.

Taula 36. Nombre d'AFAs que indiquen quines activitats que voldrien dur a terme (AFAs)

		TIPUS A	TIPUS B	TIPUS C	TOTAL
CONCILIACIÓ	Servei de menjador	-	1	-	1
	Gestió d'Extraescolars	1	1	-	2
	Acollida Matí / Tarda	-	-	1	1
	Casals Estiu/Nadal/Setmana Santa	-	3	-	3
VINCLE	Activitats Festives pròpies de l'AFA	-	1	1	2
	Activitats per a famílies (xerrades, espais lúdics...)	1	2	-	3
	Activitats Cultura Popular	3	2	-	5
	Suport Tràmits Famílies	1	-	-	1
	Venta material escolar	-	1	-	1
COL·LABORACIÓ	Activitats festives del centre	-	1	-	1
	Manteniment Hort i altres espais	1	4	1	6
	Socialització de Llibres	-	3	-	3
	Contractació personal de suport	-	1	1	2
	Compra / Donació material a l'escola	-	2	-	2

De la taula anterior n'observem el següent:

- No existeix un elevat nombre d'AFAs que no estiguin duent a terme activitats que sí voldrien fer. És a dir, el nombre d'AFAS que indiquen quines activitats que voldrien fer és reduït. De fet, 5 AFAS diuen que no volen fer res més del que ja fan (3 Tipus A1, 2 Tipus A2)
- Les accions de col·laboració amb el centre escolar són les que més AFAs han indicat com a desig, essent la qüestió del manteniment i l'hort la principal.
- Les activitats de conciliació, que ja observàvem anteriorment que eren les que en menor mesura es feien, són també les que menys interès generen a les AFAs

Preguntades les AFA sobre què necessitarien per a impulsar aquestes noves activitats que han indicat, la majoria d'elles responen principalment:

- a) Major implicació de les famílies, que prenguessin la responsabilitat de fer-les
- b) Ajudes econòmiques per a dur-les a terme
- c) Formació sobre com dur-les a terme

8. PARTICIPACIÓ INTERNA I COMUNICACIÓ

Encetem un dels apartats més rellevants de la recerca per tal de conèixer les fortaleeses i debilitats de les AFAs de l'Hospitalet pel que fa al volum de persones implicades, sistemes de funcionament organitzacional i també els aspectes de comunicació (interna i externa).

Si bé en els apartats anteriors principalment es feia referència a les AFAs constituïdes i en funcionament (Tipus A1 i Tipus A2) i també a les que famílies actives (sense paraigua d'una AFA, Tipus B), en aquest apartat s'abordan també la situació de la resta de centres (amb AFAs tipus C, constituïdes però sense famílies, i les Tipus D, sense organització ni famílies implicades). És pertinent recordar que la ubicació dels centres en cadascuna de les 5 categories es basa justament en la percepció que tenen les Direccions sobre el volum de famílies participants, amb major o menor organització (associació constituïda o grup informal).

Abans de començar, però, és necessari constatar de nou les diferències de percepcions entre les AFAs i les Direccions, també, en aquest aspecte. Així, preguntades les Direccions i AFAs sobre el volum de famílies que són sòcies de les AFAs, en els 16 casos sobre els que disposem d'ambdues fonts, les Direccions tenen una visió més optimista. S'observa en la taula 37 com en els 6 casos en que no coincideixen les franges, en 4 les Direccions indiquen majors nombres que les AFAs.

Taula 37. Percentatge aproximat de famílies sòcies de les AFAs (Direccions i AFAs)

		DIRECCIONS					
		Menys del 10 %	2. Entre el 10 i el 25 %	3. Entre el 26 i el 50%	4. Entre el 51 i el 75%	5. Més del 75%	Total general
AFAs	Menys del 10%	1	-	1	-	-	2
	Entre el 10 i el 25 %	1	1	1	-	-	3
	Entre el 26 i el 50%	-	-	1	-	-	1
	Entre el 51 i el 75%	-	-	1	3	2	6
	Més del 75%	-	-	-	-	4	4
Total general		2	1	4	3	6	16

Aquesta visió més optimista també es dona al preguntar a les Direccions i les AFAs quin és el percentatge de famílies actives i implicades del volum total de famílies sòcies.

Taula 38. Percentatge aproximat de famílies actives i implicades del volum de sòcies de les AFAs segons les Direccions i segons les pròpies AFAs

		DIRECCIONS				
		Menys del 5%	Entre el 5 i el 10 %	Entre el 11 i el 25 %	Entre el 26 i el 50%	Total general
AFAs	Menys del 5%	-	7	1	-	8
	Entre el 5 i el 10 %	2	-	-	2	4
	Entre l'11 i el 25 %	1	-	2	-	3
	Entre el 26 i el 50%	-	-	-	1	1
	Total general	3	7	3	3	16

En aquest cas, el biaix és encara més gran doncs dels 16 casos només en coincideixen 3, i en 10 d'ells, l'opinió de les Direccions és superior al parer de les AFAs.

Malgrat aquest biaix de percepció, tant pel que fa al volum de famílies sòcies com de famílies actives, i essent conscients que el parer de les Direccions és més optimista que el de les AFAs, **en aquest apartat comptarem principalment amb la informació facilitada per les Direccions donat que disposem d'un major número de respostes.**

8.1 Base Social: volum de famílies sòcies i implicades (Tipus A1, A2 i B)

En la següent taula es mostra quina ha estat la resposta de les Direccions sobre el volum de famílies vinculades dels centres educatius que compten amb una AFA activa o un grup informal de famílies actives segons les Direccions.

Taula 39. Percentatge aproximat de persones sòcies d'una AFA constituïda (Tipus A) i participants com a grup informal (Tipus B) segons les Direccions

	Menys del 5%	Entre el 5 i el 9 %	Entre el 10 i el 25 %	Entre el 26 i el 50%	Entre el 51 i el 75%	Més del 75%	Total general
Tipus A1	-	-	-	1	4	5	10
Tipus A2	1	2	1	4	1	6	15
Tipus B	1	-	-	-	-	-	1
Total general	2	2	1	5	5	11	26

S'observa en la taula anterior dues realitats prou diferenciades. La primera, esperable, que les AFAs tipus A1 són les que, segons les Direccions, tenen un major nombre de famílies que en són sòcies. La segona, que les AFAs Tipus A2 (les que funcionen però és un nombre reduït de persones qui porta endavant les activitats) es troben en aquesta situació independentment de les persones sòcies que hi hagi... Així, de les Tipus A2 el 53% tenen menys del 50% de famílies sòcies, i el 47% més del 50% de famílies sòcies. És a dir, que la feblesa de les juntes directives no depèn tant del volum de persones sòcies com d'altres factors que després mirarem d'analitzar.

També era esperable que l'escola en la categoria B (un grup de famílies implicades però sense estructura associativa) tingués un baix percentatge de famílies implicades. Els grups informals, en la seva gran majoria, són constituïts per un volum reduït de persones, però la majoria actives i implicades.

Analitzem a continuació diversos elements del qüestionari que ens ajudin a entendre el perquè aquestes diferències entre el volum de famílies sòcies. El primer dels elements a tenir en compte, la distribució d'aquests centres escolars en el territori.

Taula 40. Número de centres escolars segons el percentatge de famílies sòcies per zona escolar (Direccions)

	Menys del 5%	Entre el 5 i el 9 %	Entre el 10 i el 25 %	Entre el 26 i el 50%	Entre el 51 i el 75%	Més del 75%	Total general
A-Santa Eulàlia	-	1	-	1	2	-	4
B-Bellvitge-Gornal	-	-	-	1	1	1	3
C-Centre-Sant Feliu i Sant Josep	-	-	-	-	1	6	7
CIUTAT	1	-	-	3	1	1	6
D-Pubilla Cases-Can Serra	-	-	-	-	-	1	1
E1-Collblanc-Torrassa	-	1	-	-	-	-	1
E2-La Florida	-	-	1	-	-	2	3
Total general	1	2	1	5	5	11	25

En la taula anterior s'observa com les zones escolars ubicades en la zona Sud són les que tenen major nombre de centres escolars amb volums alts de membres. En canvi, en les zones Nord i ha menor percentatge de famílies sòcies, i també menor nombre de centres amb Tipus A1 o A2 (vegeu Taula 12).

S'escau doncs **prestar més atenció i suport en els territoris on, per diverses circumstàncies, l'existència d'una AFA i el nombre de persones vinculades formalment (sòcies) és significativament menor.**

Un altre element a tenir en compte, per tal de tenir una correcta perspectiva, és el del cicle escolar de cada centre. Així, s'observa com en el Centre d'Educació Especial (100%) i la majoria de les Escoles Bressol (60%) és on hi ha menor percentatge de famílies membres (per sota del 50%), i per tant caldrà posar-hi una atenció especial en les estratègies de mobilització i estructuració.

Taula 41. Número de centres escolars segons el percentatge aproximat de famílies sòcies per cicle educatiu (Direccions)

	Menys del 5%	Entre el 5 i el 9 %	Entre el 10 i el 25 %	Entre el 26 i el 50%	Entre el 51 i el 75%	Més del 75%	% Sota 50%	% Sobre 50%
Escola Bressol	1	-	-	2	1	1	60,0 %	40,0 %
Escola	-	2	1	2	4	10	26,3%	73,7%
Institut Escola	-				-	-		
Educació Especial	-	-	-	1	-	-	100,0%	
Total general	1	2	1	5	5	11	36%	65%

Més enllà de les especificitats de les Escoles Bressol i del Centre d'Educació Especial, en les Escoles de Primària **no s'observen importants relacions entre el volum d'alumnes (famílies) i el percentatge d'aquestes que en són sòcies**. Per bé que hom pot pensar que en un centre "petit" (amb menor volum d'alumnes) les famílies poden establir més lligams (i vehicular-los a través de l'AFA) no s'observa aquesta hipòtesi en les dades de les AFAs de l'Hospitalet.

Un altre dels aspectes rellevants que actuen a l'hora de mobilitzar i captar persones associades són els incentius selectius positius que obtenen com a membres de l'entitat. Com apuntàvem en l'apartat 7 de l'informe, l'accés a la majoria d'aquests incentius (que sovint són serveis) no està restringit a les famílies sòcies, però sovint sí que hi va vinculat un descompte o altra mena d'avantatges (com pot ser el període d'inscripció).

Taula 42. Percentatge aproximat de persones sòcies d'una AFA i la mitjana d'activitats que duen a terme per cada tipologia (Direccions)

	Mitjana Activitats Conciliació (0-4)	Mitjana Activitats Vincle (0-5)	Mitjana Activitats Col·laboració (0-5)
Menys del 5%	-	-	1,00
Entre el 5 i el 9 %	2,00	3,00	2,00
Entre el 10 i el 25 %	2,00	2,00	1,00
Entre el 26 i el 50%	2,33	1,75	1,60
Entre el 51 i el 75%	2,50	2,00	2,20
Més del 75%	2,80	2,18	2,00
Total general	2,55	2,09	1,88

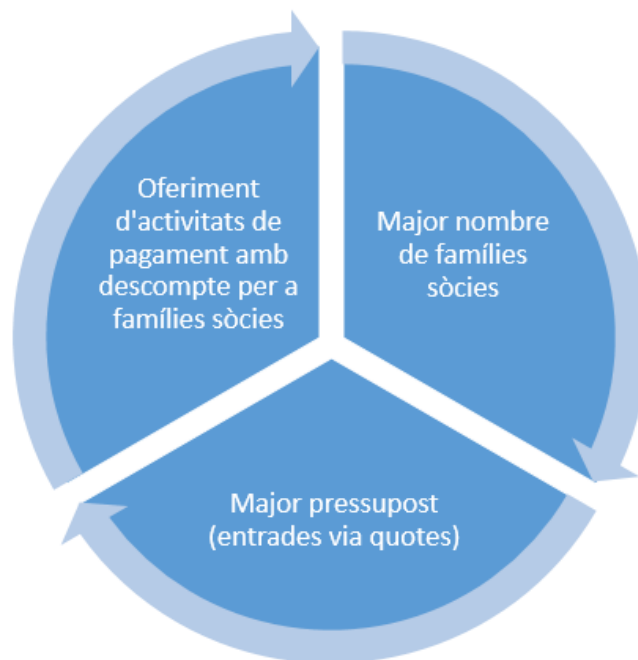
Si bé en les activitats Vincle i en les activitats de Col·laboració no hi ha una relació clara amb el volum de famílies sòcies, sí trobem aquesta relació amb les activitats de Conciliació. Així, **els centres amb major nombre de famílies sòcies, són les que duen a terme més activitats com ara Extraescolars, Espai Migdia o Acol·lida Matinal/Tarda, que solen ser activitats de pagament**. Aquesta mateixa relació es dona si mirem els pressupostos de les AFAs.

Taula 43. Pressupostos de les AFAs i la mitjana d'activitats que duen a terme per cada tipologia (Direccions)

	Mitjana Activitats Conciliació (0-4)	Mitjana Activitats Vincle (0-5)	Mitjana Activitats Col·laboració (0-5)
1. Menys de 1000 Euros	1,00	1,75	1,60
2. Entre 1000 i 3000	1,50	2,00	1,33
3. Entre 3001 i 6000	2,50	1,75	1,25
4. Més de 6000	3,33	2,67	3,00
Desconegut	3,00	2,09	2,00
Total general	2,55	2,04	1,85

Així doncs, **es constata la relació entre 3 aspectes: volum de famílies sòcies, pressupost i tipologia d'activitat (conciliació)**. Quina d'aquestes 3 variables és l'origen d'aquest cercle virtuós? ho desconeixem... però en tot cas, caldrà tenir present aquesta relació en les estratègies que es vulguin dur a terme per a enfortir a les AFAs.

Gràfic 2. Relació entre percentatge de persones sòcies, nivell pressupostari i activitats de pagament (conciliació principalment)

És hora ara d'analitzar el volum de famílies que, essent sòcies, tenen un **rol actiu i participatiu en les AFAs**.

Taula 44. Distribució dels centres en funció del percentatge de famílies sòcies i famílies actives (Direccions)

	% de Famílies Actives / Implicades					
		Menys del 5%	Entre el 5 i el 10 %	Entre el 11 i el 25 %	Entre el 26 i el 50%	Total general
% de Famílies Sòcies de l'AFA	Menys del 5%	1	-	-	-	1
	Entre el 5 i el 9 %	1	1	-	-	2
	Entre el 10 i el 25 %	-	1	-	-	1
	Entre el 26 i el 50%	1	4	-	-	5
	Entre el 51 i el 75%	-	1	2	2	5
	Més del 75%	3	4	2	2	11
	Total general	6	11	4	4	25

De la taula anterior se'n desprèn que en la majoria de casos amb AFAs constituïdes i en funcionament (17 de 25), independentment del volum de famílies sòcies, **el volum de famílies actives és inferior al 10% de les sòcies.**

Cal destacar també que aquelles AFAs amb major gruix de famílies sòcies, segons les Direccions, són les que compten amb major percentatge de famílies implicades, tot i que els percentatges de famílies implicades és menor al 50% de les famílies sòcies (les 8 classificades com a Tipus A1). Així doncs, **no hi ha cap cas que hagi indicat que tenen un volum de mobilització superior al 50% de les famílies sòcies.**

Per acabar aquest punt, és convenient donar un cop d'ull a l'AFA que segons la direcció estava constituïda però inactiva (Tipus C) però de la que sí que vam rebre la seva resposta. Es tracta d'una AFA vinculada a una Escola Bressol que, com s'ha apuntat anteriorment, són les que més pateixen els relleus i canvis cada any donat el gran relleu d'alumnes/famílies que tenen cada any.

En aquest cas, i pel que fa al volum de base social i a la seva mobilització/implicació, l'AFA ens ha indicat que entre el 51 i el 75% de les famílies en són sòcies, i d'aquestes, entre el 26 i 50% tenen un rol actiu i implicat. Aquestes dades la situen en la franja alta en ambdues variables respecte a la totalitat d'escoles bressol, però recordem que la direcció la va categoritzar com a "inactiva", doncs, possiblement, en el moment de respondre (juliol) no estigués clar quin seria el relleu en la junta directiva.

8.2 Característiques, procés d'incorporació i barreres

8.2.1 Gènere

La cultura hetero-patriarcal que ubica les tasques de cures i d'educació dels infants en les mares és una de les principals causes per les que les AFAs tenen un important biaix de gènere entre les persones actives. Les AFAs de l'Hospitalet viuen aquesta mateixa realitat tal i com ens han indicat elles mateixes, doncs de 17 respostes vàlides, en el 76% de les AFAs actives el percentatge de feminització de les persones implicades és igual o superior al 80%. Aquesta important feminització de les persones implicades es dona en els diferents cicles educatius (Bressol, Primària i Centre Especial Educació) i també en totes les zones escolars.

Només una de les AFAs ens ha indicat que té un nivell de paritat tècnica (cap sexe per sota del 40%) encara que amb majoria feminitzada (60%-40%), i 3 AFAs han indicat que també s'impliquen i participen altres figures com ara tutors legals (representant com a màxim un 20%).

8.2.2 Representativitat de la multidiversitat del centre i l'entorn

Un altre dels elements rellevants per analitzar les associacions és el **nivell de representativitat que tenen les persones més implicades en aquestes** (junta directiva, membres de comissions...) respecte a la globalitat de la seva base social. En el cas que ens ocupa, en el formulari es va preguntar a les Direccions i a les pròpies AFA (per a poder-ne contrastar les respostes) quin era el grau de representativitat de les famílies més implicades (en una escala de 0 al 10) respecte a la globalitat de famílies del centre (base social potencial). Cal constatar que no es preguntava pel nivell de diversitat en el centre (cultural, econòmic, religiós, etc.) sinó per com de representatiu és el conjunt de famílies més implicades respecte al global de famílies del centre.

Taula 45. Mitjana de representativitat de les famílies actives respecte a la diversitat de les famílies del centre escolar (Direccions i AFAs).

	AFAs	Direccions
Tipus A1	6,29	5,10
Tipus A2	5,75	5,00
Tipus B	-	5,00
Tipus C	9	-
Total general	6,19	5,04

De la taula anterior s'observa que **el nivell de representativitat de la diversitat de les famílies participants i actives en les AFAs segons aquestes mateixes i les Direccions dels centres és força baix**, si bé les preguntes de 0 a 10 tendeixen a rebre valoracions al voltant del 5 per raons vinculades a la "neutralitat/ambigüitat" o amb respostes moderades (ni bé ni malament). Així, destaquen les valoracions de les AFAs, especialment les de Tipus A1 que indiquen una representativitat per sobre del 6 i l'AFA tipus C que indica un 9.

Aquestes valoracions tenen lleugeres modificacions si mirem d'analitzar els tipus de centres, on cal tenir present que les escoles bressol cobreixen a la població de tota la ciutat, de la mateixa manera que els centre d'educació especial. Segons el parer de les Direccions i de les pròpies AFAs **les famílies implicades de les escoles de primària públiques representen en major grau la diversitat existent en cada centre que en les escoles bressol**.

Taula 46. Valoracions mitjanes de la representativitat de les AFAs per cycle educatiu (Direccions i AFAs)

	AFA	DIRECCIONS
1. Escola Bressol	5,83	4,40
2. Escola Primària	6,40	5,20
4. Educació Especial *	-	5,00
Total general	6,19	5,04

* L'AFA del Centre d'Educació Especial no va respondre aquesta pregunta.

Si bé les diferències no són molt grans per tipologia de centres escolars, aquestes sí que ho són si mirem les **zones escolars** especialment per les valoracions de les pròpies AFAs.

Taula 47. Valoracions mitjanes de la representativitat de les AFAs per zona escolar (Direccions i AFAs)

	Valoració Mitjana Representativitat AFAs i número de respostes	Valoració Mitjana representativitat Direccions i números de respostes
A-Santa Eulàlia	4,67 (3)	3,75 (4)
B-Bellvitge-Gornal	9,50 (2)	4,33 (3)
C-Centre-Sant Feliu i Sant Josep	6,33 (3)	5,57 (7)
CIUTAT	5,83 (6)	4,50 (6)
D-Pubilla Cases-Can Serra	-	3,00 (1)
E1-Collblanc-Torrassa	-	4,50 (2)
E2-La Florida	6,00 (2)	8,33 (3)
Total general	6,19	5,04 (26)

De la taula anterior s'observen diferències rellevant entre les AFAs i les Direccions d'algunes de les zones escolars, especialment en aquells casos on les valoracions d'uns o altres han estat elevades (Bellvitge-Gornal i La Florida).

8.2.3 Característiques de les famílies amb menor o nul·la implicació

Si bé la literatura existent és extensa pel que fa a l'anàlisi dels perfils socials amb menor nivell de participació associativa (rendes baixes, baix nivell educatiu, persones migrades...), es va qüestionar també a les Direccions i a les AFAs per quines eren, segons el seu parer, les principals causes o limitacions per a que més famílies s'impliquessin en l'entitat.

EL principal motiu que destaquen ambdues fonts és l'element de la conciliació familiar (el 75% de les AFAs i el 50% de les Direccions ho destaquen). En segon terme, s'apunten també altres circumstàncies personals (com ara el baix nivell educatiu o la situació econòmica) com el motiu per a no participar. De manera residual també es recullen altres circumstàncies que no afavoreixen la implicació en una AFA fruit del propi

“sistema” com ara l’elevat volum de famílies “sortint” del centre (sense motivació per implicar-se) o la matrícula viva.

Sense dubte, mitigar els elements que limiten l’interès i les possibilitats de participar i implicar-se a les AFAs és quelcom a abordar en funció de la realitat de cada centre.

8.2.3 Manca d’informació i coneixement sobre el fet associatiu

Un altre element que ha sorgit en els formularis i que també es va posar de palès en el grup de debat és el desconeixement sobre el funcionament d’una associació. La manca d’habilitats per a dur a terme un lideratge positiu i mobilitzador o de coneixements sobre com estructurar-se i ser eficients, són aspectes que desincentiven la mobilització de les famílies que potser podrien estar interessades en participar ni que fos puntualment en alguna activitat. A la vegada, existeixen diversos prejudicis sobre la implicació en una organització, des del desconeixement del que representa una implicació voluntària, fins a sobredimensionar les càrregues de feina que pot arribar a representar la seva implicació.

8.3 Organització i junta directiva

En aquest apartat ens centrarem en l’estructuració de l’AFA, quin és el seu nivell d’informació de la base social, quins mecanismes utilitzen per a prendre decisions, etc... de les AFAs classificades com a Tipus A1 i A2.

8.3.1 Informació de la base social

Conèixer bé les característiques i interessos de les famílies vinculades al centre és un element cabdal per enfocar bé les accions a dur a terme i el seu procediment. Així, recordem que com s’apunta en l’apartat 6.2 de funcionament intern, el 75% han indicat que sí que tenen un llibre de sòcies actualitzat. Destaca, doncs, que el 25% no el tenen, dificultant així un funcionament i difusió més organitzada.

A la vegada, preguntades les AFAs sobre la informació de la que disposen, **gairebé el 60% ens indica que només disposen d’informació bàsica de contacte i dades identificatives**. Només en 3 de les AFAS es recullen també informació rellevant com ara les habilitats i coneixements que podrien aportar a l’AFA, o els interessos i disponibilitats per a poder participar.

Sense dubte, aquest és un aspecte important a treballar per part de les AFAS. La recopilació i sistematització d'aquesta informació podrà facilitar trobar opcions i interessos que facilitin o motivin a la implicació de les famílies del centre.

8.3.2 Sistemes d'organització i funcionament de les AFAs constituïdes

Un dels aspectes analitzats en els formularis de les Direccions i les AFAs és el sistema d'organització. Sabent que aquesta pot variar entre cursos en funció del volum de persones implicades o per l'activitat a dur a terme, en termes generals observem que en les AFAs el pes del lideratge que té la junta directiva és molt elevat.

Taula 48. Percentatge d'AFAs en funció del model organitzatiu (Direccions i AFAs)

	AFAs (16)	Direccions (25)
Nucli: Tota l'activitat l'assumeix només les persones de la junta	12,50%	48,00%
Piramidal: La junta organitza les activitats i reparteix les tasques a voluntaris/es	43,75%	20,00%
Xarxa - Comissions: El treball i les decisions es reparteix en comissions amb el vist i plau de la junta	43,75%	32,00%
Total general	100,00%	100,00%

Si bé **observem cert biaix entre les respostes de les Direccions i les AFAs**, en ambdós casos es constata que **la majoria de les AFAS tenen una estructura “nucli” o “piramidal”** (55% en cas de les respostes de les AFAS i 68% en cas de les respostes de Direccions), on el pes de les decisions i l'organització d'activitats recau exclusivament en les persones implicades en la junta directiva.

Com era d'esperar, en les AFAs tipus A2 són més els casos on s'identifiquen en el model “nucli” i en les tipus A1 hi ha més dins la categoria de “Xarxa-comissions”, però no s'observen diferències rellevants si mirem el volum de base social potencial o el percentatge de famílies sòcies o implicades.

Descentralitzar el lideratge de l'organització i capacitar i empoderar a les famílies que participen puntualment en comissions, són aspectes importants per tal de fomentar el sentiment de pertinença en

l'entitat i, a la vegada, alleugerir les càrregues i responsabilitats que no es poden delegar de la junta directiva.

Un altre element rellevant per a analitzar el funcionament de les associacions són els canals que disposa l'entitat per a canalitzar la participació de la base social.

Taula 49. Percentatge d'AFAs en funció del espais de participació i implicació de la base social (Direccions i AFAs)

	AFA (20)	Direccions (25 Tipus A1 i A2)
Reunions de la Junta Directiva obertes a totes les famílies	35,0	40,0
Espais oberts de decisió i d'organització de l'activitat (comissions...)	20,0	32,0
Crides de participació: es fan crides de participació o suport puntual segons l'activitat que cal organitzar	55,0	76,0
Crides d'assistència/participació a l'esdeveniment/acte	55,0	76,0
Enquestes d'opinió, detecció, valoració	30,0	No preguntat

De la taula anterior s'observa que encara queda molt camí per recórrer a l'hora de facilitar i promoure la participació de les famílies. Si allò desitjable seria que les AFAs duguessin a terme totes les accions de participació i transparència per les que es va preguntar, observem que tan sols **les “crides de participació i suport” i les “crides d'assistència” són una pràctica duta a terme per més de la meitat de les AFAs.**

Quelcom tan bàsic com informar a la base social sobre la realització d'una activitat o projecte per a que hi puguin assistir, en un 45% de les AFAs no es realitza (segons les AFA).

Pel que fa al les **reunions amb les famílies**, més enllà de les assemblees observem les següents característiques:

- La immensa majoria de les realitzen les reunions de **manera presencial** (ambdues fonts coincideixen). Aquest fet no ha de ser per si mateix negatiu doncs la presencialitat afavoreix la coneixença i vincle

entre els assistents, però a la vegada limita les possibilitats de participació de les famílies que, com indicàvem anteriorment, no poden participar per motius de conciliació familiar. Recordar en aquest punt el canvi de normativa arrel de la pandèmia de la COVID-19 on, per a dur a terme les reunions de la junta directiva o assemblees, cal que aquesta opció estigui contemplada en els Estatuts.

Taula 50. Nombre d'AFAS en funció de com realitzen les trobades amb les famílies

(Direccions i AFAs)

	AFAS	DIRECCIONS
Híbrida	1	2
Online	1	1
Presencial	14	22

- Existeix una gran disparitat pel que fa al nombre de trobades. Pràcticament el 30% afirmen trobar-se mensualment, un altre 30% trimestralment i un 30% anualment. El percentatge restant són AFAs que es troben al final i inici de curs, o quan es considera necessari (sense periodicitat més o menys fixada)
- Pel que fa al contingut i funcions d'aquestes reunions, s'observa que les AFAs duen a terme aquestes amb una gran càrrega informativa (7,8 sobre 10) i també decisòria, es realitzen votacions (amb un 8,3 sobre 10). Les funcions de deliberació i consulta es duen a terme en menor mesura (6,6 sobre 10) constant així que aquests espais sovint són un tràmit i aspecte formal a realitzar, més que un espai de trobada i construcció col·lectiva.

Per acabar aquest apartat fem un cop d'ull a la composició de les juntes directives i els seus relleus:

- La majoria de les juntes directives de les AFAs (aproximadament el 65%) estan composades per un grup entre 4 i 10 persones, per bé que en el cas de les AFAs de les Escoles Bressol aquest percentatge disminueix i pràcticament la meitat tenen entre 1 i 3 membres i l'altre meitat entre 4 i 10. Tan sols una entitat ha indicat que a la junta són més de 10 persones, per bé que està categoritzada com a Tipus A2.
- Totes les AFAs indiquen una **elevada complexitat a l'hora de trobar relleus** per als càrrecs de la junta directiva, sense distinció de cicle escolar o territori d'ubicació. Essent la mitjana de dificultat un 7,75 (sobre 10) en els casos on la junta té entre 1 i 3 persones, aquesta puntuació s'eleva fins al 8,25. Sens dubte, aquest aspecte és un dels elements primordials a treballar per la supervivència de les AFAs

doncs l'estada en el centre, limitada en el temps, obliga a una constant renovació dels càrrecs (i més encara en les escoles bressol).

8.3.3 Sistemes d'organització i funcionament dels grups de famílies no constituïdes (Tipus B)

Com s'ha apuntat anteriorment, només la direcció d'un centre ens ha indicat que hi ha un grup de famílies implicades i que duen a terme activitats, però sense estar constituïdes formalment en una AFA.

Atenent al que ens indica la direcció aquest grup de famílies només tenen vinculació entre elles de manera puntual per a dur a terme accions concretes, sense mantenir relació més enllà d'aquestes activitats. Es troba doncs, en un **estadi molt incipient de la mobilització**, però amb prou motivació conjunta per a dur a terme accions com la participació en activitats del calendari festiu de l'escola, o alguna activitat festiva pròpia.

De fet, la pròpia direcció explicita que el grup encara és massa "tendre" per a plantejar-se el fet de formalitzar-se com a entitat, i que es fa necessari assentar més les bases d'aquesta comunitat de famílies i el seu compromís amb el centre. Així, en una escala de 0-10, valora amb un 1 la possibilitat de que aquest grup es constitueixi en una associació en un futur proper.

8.4 Comunicació

El darrer aspecte a analitzar en aquest apartat sobre el funcionament de l'AFA és el que té en compte la comunicació de l'entitat i els canals que disposa.

De les AFAs que han respost el formulari (20), **el 100% disposen d'algun canal de comunicació**. La mateixa informació ens ofereixen les Direccions, indicant que el 100% de les AFAs actives (Tipus A1 i Tipus A2) i també l'escola que té un grup de famílies implicades però no constituïdes en una entitat (Tipus B). Així doncs, es podria afirmar que totes disposen d'algun canal de comunicació. Ara bé, cal analitzar quins canals són els més utilitzats:

Taula 51. Percentatge de d'AFAS que disposen dels diversos canals de comunicació (Direccions i AFAs)

	% d'AFAs que disposen (20 respostes d'AFA)	% d'AFAs que disposen (26 respostes de Direccions)
Correu electrònic	95	76,92
Missatgeria Instantània (WhatsApp, Telegram...)	70	65,38
Xarxes Socials	70	65,38
Pàgina web	15	19,23
Butlletí o revistes en paper	10	3,85
Altres	5	3,85

La majoria d'AFAs disposen del correu electrònic, canals de missatgeria instantània, i de xarxes socials. L'ús d'aquests canals abasta tant la comunicació interna (principalment via missatgeria instantània) i la comunicació externa (xarxes socials). L'ús del correu electrònic és ambivalent. Aquests tres canals són usats per la immensa majoria de les AFAs , així com també són els més utilitzats a títol personal.

Ara bé, canals que requereixen de major dedicació, com ara les pàgines web o la confecció de butlletins o revistes en paper, són moltes menys les AFAs que en disposen, i principalment són les AFAs classificades com a Tipus A1. Destacar també, l'ús per part d'un centre escolar i AFA de l'aplicació Dinantia , que s'utilitza tant des del centre escolar com des de la pròpia AFA.

Que siguin els canals que la majoria de persones fan servir no vol dir que se'n faci un ús correcte, o que se'n tregui el màxim potencial d'aquestes eines. Aspectes legals com la protecció d'imatges dels menors o el compartir dades personals, com és el número de telèfon, són aspectes a tenir en compte per a que les entitats en facin un ús correcte.

9. COL·LABORACIÓ ENTRE L'ESCOLA, LES FAMÍLIES I L'AFA

La implicació de les famílies en el procés educatiu dels seus fills i filles no només és un dret, sinó també una responsabilitat. Segons l'article 25 de la Llei d'educació, mares, pares i tutors tenen tant el dret com el deure de participar activament en l'educació dels seus fills, així com en la vida del centre a través del consell escolar i altres mecanismes que els centres estableixin dins la seva autonomia.

La col·laboració entre tots els membres de la comunitat educativa és fonamental per al bon funcionament del centre i per afavorir l'aprenentatge dels infants. Per això, els centres educatius han de facilitar la participació de les famílies en aquest procés.

En un model basat en la participació, famílies i escoles formen part d'un projecte comú i comparteixen objectius i valors. Cada actor, des del respecte mutu i el reconeixement del paper de l'altre, actua segons les seves competències i responsabilitats de manera complementària. Ara bé, aquesta tasca, depèn tant de la voluntat i capacitat dels centres escolars (i de la sistematització que hagin realitzat dels espais participatius), de la motivació i interès de les famílies, i de la "musculatura" i capacitat de la pròpia AFA.

En l'apartat 7 s'han analitzat quines són les activitats de les AFAs, també les de suport i col·laboració en el projecte educatiu, essent sobretot les activitats lúdic-festives les que més duen a terme les AFAs en els centres. Ara bé, la col·laboració amb el centre va més enllà d'aquesta mena d'actuacions (més puntuals) i la participació de les famílies s'ha de donar en altres àmbits de la dinàmica del centre escolar, així com també en les aules i en les relacions del centre escolar amb l'entorn.

Per això, a continuació, s'analitzaran les actuacions dels centres escolars pel que fa a la participació de les famílies i les AFAs, quins són els àmbits d'intervenció d'aquestes, com són aquestes relacions, en quins espais es donen, quins són els continguts (què es treballa), quins són els mecanismes de suport per part dels centres i quines són les valoracions d'ambdós agents.

9.1 Espais d'interlocució

9.1.1 Relació directa AFA – Direcció del centre

Una comunicació directa i fluida és essencial per l'enteniment entre les parts. Aquesta, però, a vegades necessita de certa estructura per a que sigui realment efectiva i transformadora. S'observa en la taula següent, però, com **la majoria d'AFAs ens indiquen que tenen principalment una relació directa i informal amb la direcció** (mini reunions i trobades puntuals), i en canvi, les trobades planificades es donen en menor mesura. És curiós com aquesta percepció és diferent **des del punt de vista de les Direccions, que indiquen un major pes de les trobades planificades que de les informals i puntuals.**

Aquest fet pot ser degut a que sovint sigui la direcció la que “vagi darrera” de l'AFA i, per tant, tingui pensat/planificat quan fer-ho... i en canvi, en la gestió del dia a dia i les “micro-converses” són les que més valoren (identifiquen) les AFA doncs al tractar-se d'una implicació voluntària, es fa quan es pot. Encaixar ambdues maneres, tant pel que fa a les necessitats com a les possibilitats, d'organitzar-se és cabdal per a una bona comunicació.

*Taula 52. Percentatge de canals a través dels quals es relacionen les AFAs i les Direccions
(Direccions i AFAs)*

	Segons AFA (20 respostes)	Direccions (25)
Informals - canal directe	75,0 %	30,8 %
Puntuals segons la necessitat	20,0 %	30,8 %
Estables amb una periodicitat fixa	40,0 %	42,3 %

Sens dubte, la planificació de les trobades, amb un ordre del dia i objectius a tractar, permetria aprofundir més en la relació i vinculació del centre i les AFAs. Calendaritzar trobades a l'inici de curs i/o al final per tal d'avaluar el succeït fins aleshores i planificar el futur (definir estratègies, marcar-se objectius, etc.) seria un bon punt de partida on, a més a més, s'hi puguin sumar espais de trobada més puntuals o informals.

En cas del centre amb un grup de famílies implicades però sense constituir-se com a entitat (Tipus C) la direcció ens apunta que també la seva relació amb aquesta és puntual segons les necessitats (moment) però que miren de tenir-hi una relació constant i periòdica (per no desenganxar-se)

9.1.2 El Consell Escolar

Els Consells Escolars en els centres educatius públics estan regulats i té com a objectiu el de la presa de decisions en relació amb aquells temes importants per al funcionament i l'organització del centre: el projecte educatiu, la programació general, la gestió econòmica, etc. La seva composició també està regulada, amb part de membres del claustre, del personal de suport (PAS) i també de les famílies. La majoria dels representants de les famílies es renoven cada 4 anys (a través d'eleccions en el cas de les escoles de primària i secundària), i un d'aquests representants és designat directament per l'AFA del centre.

Tant a les Direccions com a les AFAs se'ls ha preguntat sobre aquest òrgan, però amb dues mirades diferents: a les AFAs se les ha preguntat per la utilitat de participar-hi, i a les Direccions pel nivell de participació/implicació en aquest òrgan per part de les AFA i la resta de famílies.

Taula 53. Valoració mitjana (entre 0 i 10) sobre la utilitat de participar en el Consell Escolar (AFAs)

	Valoració mitjana
1. Escola Bressol	8,67
2. Escola	7,46
3. Institut Escola	-
4. Educació Especial	8,00
Total general	7,85

Taula 54. Valoració mitjana (entre 0 i 10) de les Direccions sobre la implicació de les AFAs i de les Famílies en els Consells Escolars en funció de la tipologia d'AFA (Direccions)

	Valoració sobre la participació de les AFAs	Valoració sobre la participació de les famílies			
		Tipus A1 i A2	Tipus B	Tipus C	Tipus D
1. Escola Bressol	9,00	9,20	-	8	-
2. Escola	8,00	7,50	7	8	1
3. Institut Escola	-	-	-	-	4,5
4. Educació Especial	10,00	8,00	-	-	-
Total general	8,27	7,85	7	8	4,5

Com s'observa en les anteriors taules, tant les **Direccions dels centres escolars com les AFAs fan una valoració global d'aquests espais de participació i decisió i de la implicació dels agents participants, amb puntuacions mitjanes al voltant del 8 sobre 10**, en aquells centres amb una AFA activa i amb funcionament (Tipus A1 i A2), amb un grup de famílies actiu (Tipus B) o amb una AFA inactiva (Tipus C).

Ara bé, cal observar que en aquells centres on no s'ha identificat cap grup de famílies implicades ni constituïdes, les valoracions de les Direccions són molt negatives i, evidentment, ens mostren la necessitat de treballar aquest aspecte en aquests centres.

9.1.3 Àmbits de relació i col·laboració AFA – Centre Escolar

Per acabar aquest subapartat, volem donar un cop d'ull de manera més global sobre en quins aspectes es centren principalment la relació i col·laboració entre les AFAs (Tipus A1 i A2) o els grups de famílies mobilitzades (Tipus B) i les Direccions (un total de 26 centres).

*Taula 55. Mitjana de les valoracions (1-5) de la col·laboració actual entre ambdós agents
(Direccions i AFAs)*

	AFA		DIRECCIONS	
	Tipus A1 i A2	Tipus B	Tipus A1 i A2	Tipus B
Elaboració de projectes i activitats conjunes	4	2	4,4	2
Implicació conjunta en la gestió de conflictes i situacions excepcions en l'àmbit escolar	3,1	1	3,1	1
Plantejaments i acords en aspectes rellevants del centre (programació, pla educatiu, sortides...)	2,56	2	2,5	2

La taula anterior ens mostra com **la col·laboració per a dur a terme activitats i projectes conjunes és la faceta més ben valorada pels dos agents**, especialment en els centres amb AFAs tipus A1 i A2. Ara bé, aquesta valoració disminueix quan es tracta d'abordar situacions de caràcter més excepcionals o la gestió de conflicte amb les famílies, i encara més si ens fixem en la participació i col·laboració dels plantejaments generals del centre recollits en el Projecte Educatiu de Centre. Aquesta baixa valoració, però, contrasta amb la valoració positiva mostrada per ambdós agents sobre la participació en el Consell Escolar, que és l'òrgan justament de debat i aprovació d'aquests documents.

Hem volgut separar l'anàlisi dels centres amb una AFA tipus B per tal de contrastar quina és la seva força i participació del projecte, observant que tant l'AFA com la direcció fan la mateixa baixa valoració.

En termes generals, i per a tancar aquest subapartat, les AFAs actives (A1 i A2) **valoren positivament la col·laboració i interlocució amb la direcció del centre**, essent la nota mitjana un 8,25 sobre 10, destacant les valoracions de les AFA de les escoles bressol i del centre d'educació especial, que indiquen un 9 de valoració. Ara bé, aquesta col·laboració i interlocució no necessàriament ha representat capacitat d'incidència o canvi respecte allò en el que es col·labora, o si més no sentir-ne la capacitat per a poder-ho fer. En aquest sentit, la valoració de la capacitat d'incidència és menor, amb un 7,55 sobre 10.

9.2 Intervenció de les famílies a l'aula: la figura dels delegats de classe

En l'àmbit més proper a les accions de l'aula, trobem la participació dels pares/mares/tutors sota la figura de Delegats o Delegades de classe. Si bé aquesta figura no és obligatòria, està molt estesa entre els centres educatius (i els seus documents interns – NOFC) i permet impulsar la col·laboració entre famílies i els tutors/tutores de grup, l'escola i també l'AFA. Representa el col·lectiu de famílies de cada grup-classe recollint necessitats, interessos i expectatives, i també traspasant informació rellevant per a les famílies. A la vegada, poden assumir també un rol de dinamitzador i mobilitzador que afavoreixi la implicació de les famílies en l'AFA, en les seves activitats, i també en els altres projectes del centre.

Ara bé, malgrat aquesta rellevància, al tractar-se de càrrecs voluntaris i no regulats normativament, no en tots els centres es disposa d'aquesta figura, i, en cas d'existir, no en tots els casos es desenvolupen totes les funcions que podrien arribar a assumir.

D'entrada, les enquestes recollides ens mostren que:

- Segons les Direccions, de 32 centres educatius que han respost, **tenen la figura de delegats el 71,8% dels centres (23)**, fet que vol dir que en el gairebé 30% restant no tenen aquesta figura. Els centres on es detecta major mancança són les escoles bressol on el 50% no disposen d'aquest.
- Les escoles que no tenen una AFA en funcionament o un grup de famílies mobilitzades (les Tipus C i D), són les que en menor mesura tenen aquesta figura. Així, dels 6 centres dels que tenim resposta de Direccions, 4 d'ells no en disposen (66%), constatant que les dificultats d'implicació i mobilització de les famílies en el centre van més enllà de la vinculació a una AFA.
- El coneixement que disposa l'AFA al respecte és millorable en alguns casos. De les 17 respostes d'AFAs que podem contrastar amb les Direccions, en 2 casos no coincideixen, i diuen que sí existeix quan la direcció diu que no, i en l'altre cas diu que no existeix quan la direcció diu que sí.

Pel que fa a les funcions que desenvolupen aquestes figures, en els centres on existeixen, observem el següent:

Taula 56. Centres Educatius en funció del rol dels delegats i per tipus de centre (Direccions)

	Tipus A1	Tipus A2	Tipus B	Tipus C	Tipus D	Total general	%
Les seves funcions no estan definides	1	1	-	-	-	2	8,70
És una figura estrictament vinculada a l'escola per a la gestió d'informació del grup/classe	1	2	-	1	-	4	17,39
Fan de pont entre les famílies del grup classe i també la direcció (globalitat del centre)	2	4	1	-	1	8	34,78
Fan de pont entre les famílies tant amb l'escola (grup/classe i centre educatiu) com amb l'AFA	5	4	-	-	-	9,00	39,13
Total general	9	11	1	1	1	23	100

S'observa de la taula anterior que la meitat dels delegats i delegades de centres amb una AFA activa (Tipus A1 i A2) no tenen cap vinculació amb l'AFA, i les seves funcions són estrictament internes (aula-centre) o no estan definides. Aquest és doncs un dels elements que es poden potenciar per incrementar la difusió i el vincle de les famílies amb l'AFA.

9.3 Recursos i accions del centre per potenciar les AFA

9.3.1 El rol de la Direcció en la dinamització de les Famílies - AFA

Donades les diferents situacions de partida, que van des d'AFAs fortes i actives, i amb centres sense un grup de famílies actives, s'han preguntat a les Direccions, en funció de cada cas, quin era el seu rol en tant que agent dinamitzador-facilitador.

Taula 57. Rol de les Direccions entorn el funcionament de les AFAs Tipus A1 i Tipus A2 (Direccions)

	Tipus A1	Tipus A2
L'AFA funciona de manera totalment autònoma	10%	-
Puntualment l'AFA requereix del recolzament del centre per alguns aspectes	70%	75%
Sense el suport de la direcció del centre l'AFA no funcionaria	20%	25%

Observem en la taula com la immensa majoria de Direccions afirmen que **puntualment les AFAs requereixen del recolzament de les Direccions**, fins i tot en aquells casos catalogats com a Tipus A1. A la vegada, entre el 20 i 25% de les Direccions afirmen que sense el seu suport l'AFA no funcionaria. Aquesta mateixa proporció es troba si mirem els centres en funció de la seva etapa educativa.

En el cas del centre escolar que disposa d'un grup de famílies mobilitzat però sense estructura associativa (Tipus B), també ens indica que sense un **rol rellevant de dinamització i suport**, el grup deixaria d'existir i fer les activitats que duen a terme.

Des de les Direccions que han indicat que es trobaven en una situació sense un grup de famílies mobilitzades, independentment de l'existència formal prèvia d'una AFA, també han traslladat el seu interès en aconseguir que les famílies del centre s'impliquessin en aquest. Així, les Direccions dels 3 centres tipus C (amb AFA constituïda però sense activitat) i les 3 del tipus D (sense AFA constituïda ni famílies implicades) van dur a terme diverses accions el curs passat per tal de fer aflorar l'interès i la motivació entre les famílies per a implicar-se de manera organitzada en el centre.

Aquestes activitats han estat força diverses, des d'una feina de "formigueta" de manera individualitzada amb algunes famílies que podrien estar interessades en col·laborar, fins a reunions i formacions per a mirar de motivar a les famílies (poques pel que indiquen) que hi van assistir. També d'altres escoles han mirat de mobilitzar a les famílies amb incentius selectius positius per a les famílies que es fessin sòcies (Extraescolar de franc per a les sòcies gràcies al projecte PROA+).

Pel que ens han indicat, **les estratègies dels incentius selectius positius han comportat un augment de famílies associades**. Les accions més individuals amb diferents famílies sembla ser que no han tingut tant bon resultat, de la mateixa manera que les xerrades i trobades que es convoquen a totes les famílies.

No obstant, independentment de l'èxit de les convocatòries en les reunions o de l'augment de persones associades, **les Direccions posen de relleu el seu paper de dinamitzadors i impulsors**, ja que constaten que no han sorgit lideratges amb iniciativa pròpia.

9.3.2 Difusió i promoció de les AFAs des dels Centres Escolars

Un altre aspecte rellevant de la col·laboració entre les famílies organitzades i el centre escolar és el del recolzament en la difusió, reconeixent així per part del centre el paper de les AFAs en el centre. Aquesta

difusió es pot fer en diversos moments i formes. Tot seguit analitzarem quines es donen amb major freqüència i quines es podrien potenciar en aquells centres escolars on tenen una AFA activa (Tipus A1 i Tipus A2), les que tenen un grup de famílies mobilitzades sense forma jurídica (Tipus B) i les que tenen una AFA constituïda però sense funcionament (Tipus C).

Taula 58. Tipologies d'accions per a difondre i reconèixer les AFAs i les seves funcions (Direccions i AFAs)

	% d'AFAs Que afirmen que es realitza (20)	% Total Direccions (26)
Explicació de l'AFA o Grup de famílies actives ena les jornades de portes obertes	80	76,92
Presentació de l'AFA en el moment de la inscripció de noves famílies	60	57,69
Participació de representants de l'AFA en les reunió d'inici de curs que es fa a cada grup/classe o nivell	70	42,31
Inclusió de la informació de les activitats de l'AFA a la difusió de l'escola (mailing, butlletí, revista, cartells, xarxes, etc)	80	73,08
Presència dels canals de l'AFA a la web del centre	45	80,77
Espais de difusió física (cartelleres, etc...)	50	61,54
Recollir al Projecte Educatiu del Centre i a la programació anual, els objectius, missió i valors de l'AFA	35	38,46

S'observa com **el paper de l'AFA en el moment d'explicar el projecte del centre educatiu a les noves famílies interessades en formar part del centre (portes obertes - inscripció) és força rellevant** essent, de fet, un element positiu i atractiu d'aquestes escoles. En menor mesura, especialment pel que ens diuen les Direccions, es dona el fet de ser presents a les reunions que es realitzen a l'inici de curs.

Pel que fa a la difusió de l'AFA i les seves activitats de manera quotidiana, observem com de manera majoritària **és present en els canals de comunicació de l'escola** a través dels correus electrònics, butlletins, etc. Aquesta presència minva al preguntar pels canals físics (cartells a l'escola) i també per la pàgina web de l'escola. Cal constatar en aquest punt la diferència entre les valoracions de les AFAs i les Direccions, segurament fruit del desconeixement de les AFAs, doncs la plantilla web de tots els centres escolars que

facilita el Departament d'Educació tenen sempre un apartat on informar sobre l'AFA del centre, les seves activitats, etc.

Imatge 2. Captura del portal Xtec de cada centre educatiu de Catalunya

Les diferències entre les respostes de les Direccions i les AFAS de les escoles on podem contrastar les dues respostes són també significatives, com en d'altres apartats anteriors. És rellevant doncs mirar de sistematitzar quins són els espais de difusió i recolzament per part de l'escola, així com recollir-ho en els documents de funcionament intern, com ara el Projecte Educatiu de Centre, on en menys del 40% s'hi detalla el rol de l'AFA en el centre.

9.3.3 Recursos materials i espais

A banda de la col·laboració en la difusió de l'AFA, sovint els centres escolars també faciliten altres recursos a les AFAs o grup de famílies organitzades per a que puguin desenvolupar la seva tasca quotidiana o de manera excepcional.

Taula 59. Tipologies de serveis/recursos que ofereixen les escoles a les AFAs (Direccions i AFAs)

	AFAs (20)	Direccions (32)
Despatx, magatzem, aules per reunir-se	100%	90,6%
Accés al centre fora de l'horari lectiu (claus i alarmes)	70%	65,6 %
Ús de la impressora/material oficina i altres materials de l'escola	55 %	56,5 %

De les respostes tant de les AFAs com de les Direccions es desprèn que **l'ús dels espais del centre escolar és molt habitual**, ja sigui per a tenir-hi un despatx o magatzem (de manera permanent) o per a fer ús dels espais (aules, menjador...) per a fer les seves trobades i reunions. Aquest fet es dona en la totalitat dels centres de Tipus A1, A2, B i C. En els centres que ens indiquen que no tenen AFA constituïda ni grup de famílies mobilitzades (Tipus D) òbviament no es dona aquest fet.

En menor mesura, però també de manera destacable, **es facilita l'accés al centre escolar fora de l'horari lectiu**, facilitant-ne les claus i els codis de les alarmes, per bé que en menor mesura que l'anterior fet. El 34,4% dels centres no faciliten aquest accés, i es dona la circumstància que aquesta negativa no depèn de l'estat de l'AFA doncs han respost negativament tant centres amb Tipus A1 i A2 com amb Tipus B, C o D. Per últim, **l'ús del material o recursos de l'escola és més restringit i només el 55% dels centres faciliten poder-ne fer ús.**

10. VINCULACIÓ AMB EL TERRITORI / XARXA RELACIONAL

Sovint hom empra el terme “comunitat educativa” per a referir-se només al centre escolar, el professorat i personal que hi treballa, l'alumnat, i les famílies. Ara bé, l'arrelament territorial que té un centre escolar obliga a pensar en una escala més gran a l'hora de plantejar aquest terme. A la vegada, i és coneguda la seva virtut, el treball en xarxa i relació de les associacions amb d'altres de l'entorn o del mateix sector, les enforteix i també els seus projectes i intervencions.

És per això que a les AFAs se les va preguntar per la seva vinculació i xarxa relacional, obtenint els següents resultats dels 20 qüestionaris recollits.

Per començar, apuntar que el 75 % de les AFAs afirmen tenir alguna vinculació i relació amb d'altres entitats de l'àmbit educatiu o del barri/districte. No es detecten diferències rellevants per zona escolar, ni per etapa educativa, però caldria parar l'atenció en el 25% que diu que no té cap relació com a entitat.

D'aquestes relacions, un 66% es relaciona amb d'altres AFA, el 20% amb entitats esportives (presumiblement per a les extraescolars), i el 13,3% indica que també es relaciona amb d'altres entitats culturals.

Taula 60. Nombre d'AFAs que duen a terme accions/projectes de manera col·laborativa amb d'altres entitats (AFAs)

	Nombre d'AFAs
Festes al barri	3
Activitats culturals	0
Lluites i reivindicacions	3
Projectes destinats a les famílies del centre	7
Altres (projecte Fem Barri i altres accions puntuals)	2

Preguntades les AFAs per les tipologies d'activitats que duen a terme conjuntament o en col·laboració amb aquestes entitats, observem que principalment estan destinades cap al gaudi/benefici de les famílies i infants del centre escolar. Sense masses distincions rellevant pel que fa al cicle educatiu o a la zona

educativa, només ressaltar que **la majoria d'AFAs que participen de les Festes del Barri són les ubicades a Bellvitge-Gornal.**

La col·laboració i relació amb d'altres entitats pot ser de manera puntual, o sistematitzada en taules de coordinació territorial. Gairebé la meitat de les AFAs que han respost (9 de 20) ens han indicat que sí participen d'espais com aquests, i les valoren positivament tant les AFAs d'escoles bressol (9 sobre 10) com les de primària (7,63 sobre 10). Cal dir, però, que la valoració que en fa l'AFA del centre d'educació especial no és positiva (3 sobre 10) i que per zones escolars, caldria millorar els espais de Collblanc- Torrassa (valorat amb un 5 sobre 10).

Per acabar aquest apartat sobre les relacions de les AFAs, es va preguntar també sobre la afiliació d'aquestes a l'aFFaC. **El 85% ha respost afirmativament aquesta afiliació**, essent aquest un gran potencial per tal d'obtenir el suport i les orientacions, així com els espais de relació amb d'altres AFAs, que anteriorment citàvem.

11. NECESSITATS I METODOLOGIES DE SUPORT

Amb la intenció de determinar quins poden ser els principals àmbits a potenciar des dels projectes com el PAEF o l'Oficina d'Entitats, tant a les Direccions com a les AFAs se'ls va preguntar per quines són les principals necessitats i quines metodologies d'enfortiment i capacitatíó poden considerar més pertinents.

11.1 Necessitats de les AFAs

Les respostes de les 20 AFAs que han participat del qüestionari reflecteixen que les seves necessitats són polièdriques, essent conscients de les **mancances que tenen tant en els aspectes legals/administratius com la necessitat d'un suport quotidià i constant, en el que anomenaríem procés d'acompanyament**. Així, pràcticament la meitat d'aquestes (45%) indiquen les dues necessitats.

Taula 61. Percentatges de la tipologia de necessitats de recolzament per part dels programes municipals i d'altres agents (Direccions i AFAs)

	AFAs	Direccions
Suport Tècnic, administratiu i legal	20 %	12,5%
Suport en l'acompanyament a les famílies	35 %	62,5%
Ambdues opcions	45 %	25%
TOTAL	100%	100 %

Pel que fa al parer de les Direccions, aquestes ens indiquen que les AFAs vinculades al seus centres principalment requereixen d'un suport i acompanyament quotidià, paper que segurament estigui fent la pròpia direcció com s'indicava en l'apartat 9.3.A.

11.2 Metodologies de suport i capacitació a les famílies

Preguntades les seves necessitat, també es plantejava tant a les Direccions com a les pròpies AFAs quines serien les millor metodologies per a poder empoderar-se i capacitar-se.

Taula 62. Nombre de respostes sobre quines metodologies serien les més adients (Direccions i AFAs)

	AFA (20)	DIRECCIONS					
	Tipus A1	Tipus A1 (10)	Tipus A2 (15)	Tipus B (1)	Tipus C (3)	Tipus D (3)	TOTAL DIRECCIONS
Materials / Publicacions	8	-	1	-	1	1	3
Suport i assessorament individualitzat	13	3	8	1	2	3	17
Formacions	8	3	7	-	1	1	12
Acompanyament a l'organització (intervenció continuada de suport i orientació)	14	6	11	1	1	3	22
Conèixer altres experiències d'AFAs	11	7	7	-	1	2	17

De la taula anterior, de manera coherent amb el que s'ha expressat en l'apartat anterior de necessitats, es planteja com la millor de les metodologies la intervenció directa i individualitzada, ja sigui en **un procés d'acompanyament, com en assessoraments puntuals**. Així ho destaquen tant les Direccions com les AFAs. En segon terme, **les accions formatives** sobre aspectes concrets i en especial aquelles que tenen a veure amb les de conèixer altres AFAs i experiències també són apuntades com a vies de treball. De fet, i ja es detallarà més endavant, el grup de debat realitzat va fer en bona mesura aquesta funció, on entre les AFAs i l'equip dinamitzador van compartir estratègies i accions a poder fer.

Altres opcions que també s'han recollit en aquesta pregunta per tal de recolzar a les famílies organitzades és el de **facilitar ajudes econòmiques per a poder desenvolupar els seus projectes**.

11.3 Metodologies de suport i capacitació a les Direccions

A les Direccions que inicialment havien indicat que en el seu centre no hi havia cap grup de famílies organitzades i mobilitzades (Tipus C i D) també se les ha preguntat per les seves necessitats per tal de promoure el sorgiment d'un grup de famílies interessades en participar en el centre. Essent conscients que el seu paper i és rellevant en l'inici de la mobilització, però també de les seves limitacions (principalment per les càrregues de feina), les Direccions ens han apuntat les següents necessitats:

- Recolzament extern per a assessorar i acompanyar al llarg del curs a les famílies que puguin estar motivades constituir una AFA
- Instaurar la figura de dinamitzador comunitari en els centres educatius que serveixi de motor per a les famílies
- Formacions sobre nocions bàsiques del funcionament d'una associació, per poder acompanyar millor a les famílies que poguessin estar interessades

12. GRUP DE DEBAT

El 27 de novembre de 2024 es va realitzar un grup de debat a Ca n'Arús amb la presència de 6 AFAs de l'Hospitalet. Els resultats de la sessió identifiquen les mancances, reptes i estratègies identificades en la relació entre les Associacions de Famílies d'Alumnes (AFAs), les famílies i les escoles.

En el marc de les reflexions generades, s'han identificat diverses mancances i dificultats que dificulten una relació fluida i efectiva entre els diferents actors implicats. A continuació, s'exposa un relat detallat de les problemàtiques i propostes recollides.

12.1 Relació Escola – AFA

Un dels aspectes clau és la necessitat d'enfortir els vincles entre les AFAs i les escoles. Tot i la voluntat manifesta d'impulsar aquesta col·laboració, encara hi ha barreres significatives que cal superar. Per exemple, s'ha detectat una manca de disposició per part de les Direccions escolars a treballar conjuntament amb les AFAs. Això, unit a la infrautilització de figures clau com les persones delegades, dificulta la construcció d'un diàleg continuat i fructífer.

Per abordar aquestes mancances, es proposa fomentar una relació basada en el reconeixement mutu, on ambdues parts treballin de manera col·laborativa. Això podria concretar-se mitjançant mecanismes estables de comunicació, com ara reunions regulars al llarg del curs, així com assegurant la presència de la direcció en assemblees generals per atraure una major participació de les famílies. Igualment, es considera fonamental que les representants de l'AFA participin activament en les reunions d'inici de curs, fet que permetria una major alineació d'objectius.

MILLORA RELACIÓ AFA - ESCOLA	
PROPOSTES MILLORES/ ESTRATÈGIES / REPTES	LÍMITS/DIFICULTAT
PRESENCIA DE DIRECCIÓ EN AGO	DIRECCIONS PE OBLIGATS A CA IMPEDIMENT DE L'AFAs
COMUNICACIÓ INFORMAL (GRUP - FAMILIA - COMUNICACIÓ)	ALGUNES DIRECCIONS NO TRANSMETEN INFORMACIÓ
REUNIO INICI DE CURS	POSSIBLES REUNIONS + ALTERNANÇES DE L'AFAs

Propostes de millora	Mancances detectades
● Fomentar una relació fluida basada en el reconeixement mutu i la col·laboració recíproca. ● Establir mecanismes estables de comunicació, com reunions calendaritzades durant el curs. ● Garantir la presència de la Direcció en assemblees generals ordinàries per augmentar l'atractiu per a les famílies. ● Facilitar la participació de les representants de l'AFA en les reunions d'inici de curs organitzades per la Direcció.	● Falta de disposició per part de la Direcció per treballar conjuntament. ● Infrautilització de les figures de les persones delegades com a representants de l'AFA.

12.2 Sentiment de pertinença i comunitat educativa

Un altre àmbit destacat és la necessitat de potenciar el sentiment de pertinença dins la comunitat educativa. Sovint, moltes famílies desconeixen la raó de ser de les AFAs o perceben aquestes associacions com entitats desvinculades dels seus interessos. Aquest desconeixement, combinat amb un cert desinterès per la implicació en espais educatius, limita les possibilitats de col·laboració.

Per revertir aquesta situació, és essencial establir

relacions més personals i properes entre les famílies implicades i la resta de membres de la comunitat. A més, cal oferir opcions de participació flexibles que s'adequin a les necessitats diverses de les famílies, facilitant així una implicació progressiva i compatible amb la vida quotidiana. En aquest sentit, també es recomana vincular les activitats de les AFAs amb iniciatives del barri per reforçar la connexió amb l'entorn.

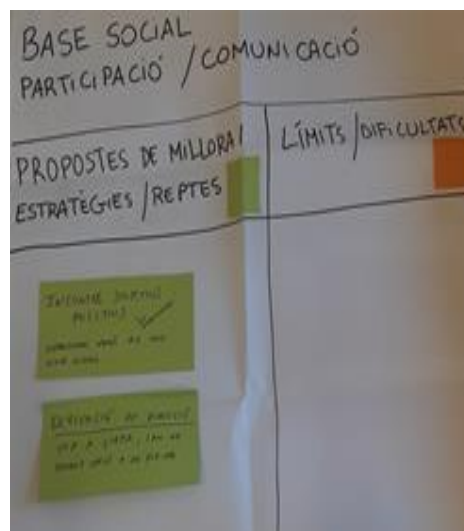

Propostes de millora	Mancances detectades
● Promoure un tracte personal proper entre les famílies més implicades i la resta. ● Crear nivells diversos d'implicació per facilitar la conciliació amb la vida familiar. ● Vincular les famílies a la comunitat educativa i al barri a través d'activitats que afavoreixin el sentiment de pertinença.	● Desconeixement de la raó de ser de les AFAs i del seu caràcter no lucratiu. ● Baix interès de les famílies en la implicació en espais educatius.

12.3 Gestió de Base Social i Participació

Un tercer element fonamental és la captació i implicació de la base social. Tot i que les AFAs treballen per incloure totes les famílies, encara persisteixen dificultats per assegurar que tothom se senti cridat a participar. En aquest context, una estratègia suggerida és establir incentius positius, com oferir accés gratuït a determinats serveis o activitats per a les famílies sòcies, o remarcar el paper de les AFAs com a interlocutores davant l'escola.

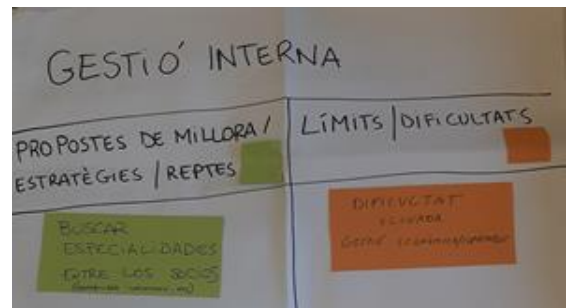
També es destaca la necessitat que les escoles recomanin activament la participació en les AFAs com a part del compromís amb la comunitat educativa. Aquesta col·laboració entre escola i AFA pot marcar la diferència en termes de percepció i adhesió de les famílies.

Propostes de millora	Mancances detectades
• Establir incentius positius per augmentar la participació, com l'accés gratuït a serveis i activitats organitzades per l'AFA. • Recomanar la participació en l'AFA des de l'escola com una forma d'implicació educativa	• Dificultat per assegurar que totes les famílies se sentin cridades a participar.

12.4 Gestió Interna de l'AFA

Pel que fa a la gestió interna, les AFAs sovint enfronten reptes importants en aspectes com la comptabilitat o el finançament. Aquests processos, que poden resultar complexos, generen preocupacions entre els membres de les associacions.

Una possible solució és identificar persones dins la base social amb coneixements específics en aquestes àrees per tal que aportin suport. A més, compartir recursos i serveis entre diverses AFAs pot alleugerir la càrrega de gestió i fomentar la col·laboració interassociativa.

Propostes de millora	Mancances detectades
• Identificar persones entre les famílies amb coneixements en comptabilitat i gestió per col·laborar amb l'AFA. • Compartir recursos i serveis necessaris per millorar la gestió interna de l'entitat.	• Dificultats en la gestió comptable per la seva complexitat. • Mancances en el finançament i l'accés a ajuts econòmics.

12.5 Relació AFA-Ajuntament

Finalment, cal destacar la relació entre les AFAs i l'Ajuntament. Tot i que es disposa de serveis com el PAEF o l'Oficina d'Entitats, les formacions ofertes sovint coincideixen amb moments de màxima activitat per a les AFAs, dificultant-ne l'assistència.

Per millorar aquesta relació, seria convenient ajustar el calendari d'activitats del PAEF a les necessitats reals de les associacions de famílies i alumnes i potenciar la difusió dels serveis disponibles.

A més, es podria apostar per formacions orientades a capacitar les AFAs en la gestió de subvencions i ajuts econòmics.

Propostes de millora	Mancances detectades
- Planificar les activitats del PAEF segons la disponibilitat de les AFAs. - Promoure serveis que fomentin la col·laboració entre les AFAs del territori. - Capacitar les AFAs en l'accés a subvencions i ajuts econòmics. - Difondre els serveis de l'Oficina d'Entitats i el seu butlletí de notícies.	Les formacions del PAEF (Programa d'Acompanyament a les Entitats Familiars) es fan en moments poc adequats per a les AFAs.

12.6 Conclusions del grup de debat

L'anàlisi realitzat posa de manifest **diverses oportunitats de millora en la relació entre les AFAs**, les escoles i altres agents. Mitjançant una **col·laboració estreta, una comunicació efectiva i una gestió eficient, és possible construir una comunitat educativa més cohesionada i compromesa** amb les necessitats de tots els seus membres.

13. REFLEXIONS I ESTRATÈGIES DE TREBALL

13.1 Reflexions

En base a la tota la informació recopilada i analitzada, apuntem en les següents línies les principals reflexions a mode de conclusió i seguidament possibles accions i projectes a dur a terme dins de les estratègies de suport a les AFAs (mobilització-enfortiment, estructuració, consolidació).

13.1.1 Reflexions sobre l'estat de les AFAs i les seves tipologies

- El volum de respostes obtingudes en els qüestionaris de les AFAs per un cantó ens mostra l'estat i vitalitat de part d'elles (les que han contestat) però també posa de palès un buit de coneixement o relació/vinculació amb les altres, especialment en els casos on les Direccions han indicat que sí n'existia una però no n'hem obtingut la resposta.
- L'estudi versa principalment sobre les AFAs constituïdes i grups de famílies mobilitzades, posant sobre la taula també una realitat existent: en molts centres no hi ha cap AFA ni famílies mobilitzades (Tipus C i D més algunes de les que no han respost). Les accions a dur a terme en aquests centres seran diferents a les que es vulguin dur a terme en les altres.
- Tot i aquestes apreciacions, la majoria d'AFAs com mostra la taula 11 tenen un bon estat de salut (74% Tipus A1 i A2), per bé que el majoritari és el Tipus A2, essent aquestes associacions no consolidades i que diverses circumstàncies poden fer que minvin la seva activitat passant a Tipus C.
- El context socioeconòmic en el que es troben bona part dels centres educatius de l'Hospitalet és desfavorable per a la participació i mobilització en associacions. Cal tenir en compte aquestes circumstàncies per mirar d'abordar les estratègies i convertir aquesta situació en un element que afavoreixi l'interès per a vincular-se a les AFAs. Aquesta realitat es posa de manifest, també, a l'hora d'observar les AFAs en funció de la seva zona escolar, detectant a la zona nord una situació menys favorable que en la sud.
- L'elevada rotació d'alumnat (i famílies) de les escoles bressol fa que es requereixi una tasca constant (i sistematitzada) per a la captació i implicació en les seves AFAs. Entenem aquesta etapa com a cabdal, doncs són la llavor que posteriorment afavorirà una major implicació de les famílies en les AFAs d'etapes superiors.

- Existeix una àmplia percepció sobre la davallada constant de participació i vinculació de persones en les AFAs en un sentit històric. Especialment a destacar les AFAs afeblides (tipus A2) que són les que principalment indiquen aquesta davallada respecte a temps passat. Si es segueix aquesta tendència podria arribar a deixar d'existir l'AFA d'algun centre, fet que representaria una gran pèrdua.
- El canvi poblacional viscut en els darrers anys a la ciutat amb l'arribada de població estrangera, principalment fa augmentar les dificultats que tenen les AFAs per a vincular aquest perfil poblacional. Es fa necessari doncs abordar des d'una perspectiva multicultural la realitat dels centres educatius i de les AFAs.
- Hi ha un elevat volum de centres educatius on no hi ha famílies implicades (tipus C i D). Especialment és el cas dels Instituts Escola, on per la seva idiosincràsia proposem dur-hi a terme accions específiques i "a mida" per a cada centre, especialment des del punt de vista de dinamització comunitària.

13.1.2 Reflexions sobre el coneixement i la relació Direcció – AFA

- La disparitat de respostes en alguns aspectes rellevants entre les Direccions i de les AFAs en alguns aspectes denoten la necessitat d'augmentar la comunicació i el treball conjunt entre ambdós agents.
- En alguns aspectes l'opinió de les Direccions denoten major "optimisme" o una percepció positivament esbiaixada de la realitat de l'AFA del seus centres per les baixes expectatives que tenen o per la manca de coneixement. A la vegada, en aquelles AFAs sobre les que es valora un correcte funcionament i implicació, hi manquen també expectatives de millora i projecció de futur.
- Diverses AFAs han transmès la necessitat també de rebre major suport per part de la direcció del centre per a poder millorar el seu funcionament i la vinculació de les famílies. Aquesta percepció, sovint es deu a la consideració que aquesta figura, per proximitat, hauria de ser la principal aliada, però parteix també dels desconeixement d'altres agents i figures que podrien donar-hi suport (agents comunitaris, oficina d'entitats, PAEF...).

13.1.3 Sobre la gestió interna de les entitats

- En aquelles AFAs constituïdes i en funcionament detectem certes mancances rellevants pel que fa a l'actualització de la seva documentació orgànica i el compliment de normatives. S'escau doncs conscienciar i reforçar el compliment d'aquests aspectes legals i administratius (Certificat digital, Estatuts, Reglament de Règim Intern, Factura Electrònica, Assegurances...).

13.1.4 Sobre l'economia de les AFAs i la seva gestió

- El volum pressupostari de les AFAs en funcionament és molt reduït, limitant així les accions que poden dur a terme i per tant, generant poc valor a la seva afiliació.
- La gestió econòmica principalment es duu a terme des del voluntariat de les famílies, així que cal dur a terme accions concretes en aquest aspecte per a facilitar la seva tasca i/o augmentar el coneixement d'aquestes per a fer-ho correctament.
- Les AFAs ens indiquen que hi ha molta part de gestió econòmica que es fa presencial (cobrament de quotes, etc.) fet que fa necessàries moltes hores de dedicació i atenció.

13.1.5 Sobre les seves activitats i projectes

- Es duen a terme poques activitats de conciliació si tenim una mirada global dels centres i de les AFAs (espai educatiu del migdia, acollides...). Essent aquesta una necessitat social, les AFAs podrien tenir major pes i rellevància si es duguessin a terme amb la seva participació o implicació.
- En les activitats extraescolar les AFAs sí tenen un paper més rellevant en la majoria de centres, però desconexem què succeeix en els centres sense famílies implicades. Tenint aquestes activitats un paper cabdal pel desenvolupament dels infants, seria important que l'administració desenvolupés projectes per tal de dur a terme aquestes activitats allà on no se'n fan.
- Les activitats festives (de l'AFA o del Centre) són les que majoritàriament es realitzen. La implicació de les famílies és especialment rellevant en aquestes, establint vincles i implicació en tant que comunitat educativa. Ara bé, en moltes ocasions la seva realització no compta amb la participació d'un gran nombre de famílies dels centres.
- S'ha detectat molt interès per a dur a terme accions de manteniment dels centres escolars (possiblement per la percepció de desgasts o deixadesa d'alguns elements) però també per

l'interès d'implantar horts escolars a través dels quals implicar-se les famílies i, possiblement, esdevenint un punt de trobada intergeneracional.

13.1.6 Sobre la participació interna i la comunicació

- Existeix un biaix de percepció entre les Direccions i les AFAs, ja que les primeres tendeixen a tenir una visió més optimista sobre el grau de participació. A més, hi ha diferències territorials i per cicle educatiu, amb una menor implicació en les zones nord i en les escoles bressol, on la rotació d'alumnes dificulta la continuïtat de les associacions.
- Es detecta una baixa participació de les famílies tant en termes d'afiliació com d'implicació activa. Tot i així, resulta evident que en aquells casos on les AFAS organitzen activitats de conciliació el nombre de famílies sòcies és més elevat.
- La manca de coneixement sobre el fet associatiu i les estratègies de mobilització constitueixen un impediment per incentivar la participació, ja que moltes famílies desconeixen com funciona una AFA i perceben que implicar-se requereix un compromís excessiu. Aquest desconeixement es veu reflectit en la baixa diversitat i representativitat dins de les AFAs.
- A més a més, es manté un fort biaix de gènere, amb una presència molt més elevada de mares que de pares en les tasques associatives, fet vinculat a la cultura heteropatriarcal que relega les tasques de cures als infants a les mares
- La informació recopilada sobre les famílies del centre, de la qual disposen les AFAs, és molt reduïda.
- A més a més cal destacar, que l'element de la presencialitat en la participació dificulta la conciliació i exclou moltes famílies que podrien participar si existissin formats més flexibles.
- Pel que fa a l'organització interna, moltes AFAs funcionen de manera molt centralitzada, amb una junta directiva que assumeix la major part de la feina i té grans dificultats per renovar els seus càrrecs. Aquesta estructura no només genera un desgast entre els membres actius, sinó que també limita la incorporació de noves famílies i augura un futur gens esperançador.
- Es detecta una manca d'estratègies de comunicació eficients. Malgrat que la majoria d'AFAs disposen de canals com el correu electrònic, missatgeria instantània i xarxes socials, aquests no sempre es gestionen de manera estratègica ni arriben adequadament a totes les famílies. A més, la comunicació interna i externa no sempre és clara ni transparent, la qual cosa genera desconexió amb la comunitat educativa.

- Tot i que la participació de les famílies en el procés educatiu dels seus fills és fonamental, sovint es limita a activitats puntuals com festes i esdeveniments, sense establir un vincle estructurat i continuat amb el centre educatiu. Així, la manca de sistematització de la col·laboració entre AFAs i escoles limita el seu impacte en la vida escolar i dificulta la consolidació d'un projecte educatiu compartit. En conjunt, aquestes mancances evidencien la necessitat d'implementar estratègies específiques per millorar la participació, diversificar la comunicació, descentralitzar la gestió i enfortir la relació entre AFAs i centres escolars.

13.1.7 Sobre la col·laboració entre l'Escola, les Famílies i l'AFA

- Tot i reconèixer una relació fluïda entre ambdós agents, es detecta certa discrepància en la percepció sobre el seu funcionament entre les AFAs i les Direccions. Les AFAs valoren més les trobades informals, mentre que les Direccions donen més importància a les trobades planificades.
- Tot i que les AFAs i Direccions valoren positivament el paper del Consell Escolar, la implicació de les AFAs en la planificació educativa i en la gestió de conflictes és baixa. Això mostra una manca de mecanismes per integrar millor les famílies en decisions més estructurals del centre.
- La figura de les persones delegades de classe és present en la majoria de centres, però en molts casos no està ben definida ni vinculada a les AFAs. Això limita el seu potencial com a pont entre famílies, escola i associacions de famílies.
- Moltes AFAs necessiten el suport de la direcció per funcionar, i en alguns casos, sense aquest impuls, no serien operatives. Un clar exemple del suport que els centres educatius brinden a les AFAs és la seva presència en el canals de l'escola, encara que aquesta no és manté en espais físics i digitals. Pel que fa el suport en termes de logística, gairebé totes les Direccions ofereixen espais físics a les AFAs però no totes faciliten recursos materials.

13.1.8 Sobre la vinculació de les AFAs amb el territori i la xarxa relacional

- La participació en les AFAS no pot anar deslligada de la participació en la comunitat. Es fa necessari doncs establir vincles i ponts amb l'entorn de cada centre per a que les AFAs siguin un agent comunitari més (no només centrar-se en la seva implicació intra-centre).
- Tot i que el 75% de les AFAs tenen alguna vinculació amb altres entitats del barri o del sector educatiu, encara hi ha un 25% que no estableix cap relació externa. Aquesta manca de connexió pot limitar les seves oportunitats de col·laboració i accés a recursos externs.

- La majoria de les AFAs (66%) es relacionen amb altres associacions de famílies, mentre que un 20% ho fa amb entitats esportives, especialment per a la gestió d'extraescolars. Només un 13,3% té vincles amb entitats culturals, fet que evidencia una escassa diversificació en les col·laboracions.
- Les principals iniciatives conjuntes se centren en projectes destinats a les famílies del centre (7 AFAs), festes de barri (3 AFAs) i lluites reivindicatives (3 AFAs). En canvi, les activitats culturals no tenen presència en les col·laboracions, fet que pot indicar una oportunitat de creixement en aquest àmbit.
- Només 9 de les 20 AFAs consultades participen en taules de coordinació territorial, tot i que aquelles que hi formen part les valoren positivament. La valoració més baixa prové d'un centre d'educació especial (3/10), i la zona de Collblanc-Torrassa també presenta una puntuació discreta (5/10), fet que apunta a la necessitat de millorar aquests espais.
- El 85% de les AFAs són membres de l'aFFaC, la qual cosa els ofereix un gran potencial de suport i xarxa. No obstant això, aquest recurs no sembla plenament aprofitat en termes de col·laboració estructurada amb altres AFAs o en la millora de la seva gestió interna.

13.1.9 Sobre les metodologies de suport i capacitació a AFAs i Centres

- Les AFAs requereixen tant suport tècnic i administratiu com acompanyament en la relació amb les famílies. El 45% de les AFAs consultades indiquen que necessiten ambdues formes de suport, mentre que les Direccions posen més èmfasi en la necessitat d'un acompanyament quotidià per part de les institucions municipals. Això demostra que el seu enfortiment ha de combinar aspectes formals amb eines de dinamització.
- Les AFAs i les Direccions coincideixen en que les metodologies més efectives són el suport personalitzat i l'acompanyament continuat. La formació i l'intercanvi d'experiències amb altres AFAs també es valoren com a estratègies útils per consolidar l'organització de les famílies i millorar-ne la gestió.
- En centres sense AFAs actives les Direccions tenen un paper fonamental en la dinamització de les famílies, però indiquen que necessiten suport extern per fer-ho. Proposen mesures com la instauració d'una figura de dinamitzador comunitari i formacions bàsiques per poder acompanyar millor les famílies en el procés de creació d'una AFA.
- Algunes AFAs assenyalen la necessitat d'ajudes econòmiques per poder desenvolupar projectes de manera més estable. Això indica que, més enllà del suport tècnic i formatiu, l'accés a recursos materials i financers és un factor determinant per garantir la seva viabilitat.

13.2 Estratègies d'enfortiment

Més enllà de les reflexions anteriors que moltes d'elles són traslladables a accions i projectes concrets, en aquest darrer apartat volem recollir algunes estratègies d'enfortiment que es podrien adoptar des de les Direccions dels centres, des de les AFAs i també des dels diversos departaments de l'Ajuntament de l'Hospitalet. Aquestes estratègies, com s'apuntava en l'apartat 4 (marc conceptual d'anàlisi), s'hauran d'aplicar de diversa manera en funció de la situació de cada AFA o centre escolar.

13.2.1 Vinculació i mobilització - Fomentar la participació i implicació de les famílies

a) Apropar les famílies a les aules i als infants.

Possibles accions

La realització d'activitats durant l'horari lectiu amb les famílies i els alumnes, especialment a l'etapa infantil, és una bona manera d'iniciar la implicació de les famílies a l'escola. Tot i saber que no totes les famílies podran participar (per causes de conciliació laboral), aquestes activitats permeten ser protagonistes també a les famílies del procés pedagògic, generant un vincle positiu entre ambdues parts. La lectura de contes, la realització de petites obres de teatre i representacions, el repartiment de castanyes, explicar les professions dels familiars o algunes tradicions del lloc d'origen són alguns exemples en els que els pares, mares i tutors podran entrar dins de l'aula... Si a més a més, aquestes intervencions són grupals (d'uns quants familiars) millor que millor...

b) Canalitzar les necessitats de les famílies derivades de l'experiència de la paternitat i maternitat per afavorir la seva connexió amb el centre i el sistema educatiu, amb especial atenció a les Escoles Bressol.

Possibles accions

- Apropar serveis i activitats específiques per a aquesta etapa, com ara la col·laboració amb el CAP, la biblioteca i altres espais comunitaris, així com organitzar xerrades formatives sobre criança, salut infantil i educació primerenca.
- Facilitació per part de l'administració d'activitats d'interès per a les famílies del centre que serveixin d'atractiu i inici de vincle entre familiars i el centre.

c) Potenciar el coneixement de les AFAs sobre la seva base social.

Possibles accions

- Recopilar més informació de les famílies del centre, els seus interessos, les seves necessitats i la seva percepció per tal d'establir estratègies de millora com ara la organització d'activitats de conciliació (espais infantils, activitats lúdiques per infants durant reunions). Aquesta informació podria generar un sistema d'implicació gradual, amb diferents nivells de participació (tasques puntuals, comissions, junta directiva, etc.) vinculat a l'expertesa de les famílies i la seva disponibilitat en participar d'alguna manera.

d) Accions de difusió del fet associatiu a la ciutadania i a les AFAs

Possibles accions

- Campanyes de difusió a la ciutadania del fet associatiu, també de les AFAs, com a estratègia global de reconeixement i difusió d'aquestes per a motivar a la ciutadania a vincular-s'hi.

- Campanyes informatives sobre què és una AFA i com funciona, amb materials senzills i multilingües especialment elaborats per als centres educatius.

e) Abordar la diversitat cultural a dins del centre educatiu.

Possibles accions

- Conèixer les diferents comunitats d'orígens diversos que conformen els grup de famílies del centre i buscar interlocutors que facilitin i millorin la comunicació amb cadascuna d'elles més enllà dels serveis de traducció que posa a disposició dels centres el Departament d'Ensenyament.

- Promoció de la diversitat cultural amb materials i activitats en diferents idiomes. Una acció que pot ajudar en aquest sentit poden ser les classes d'idiomes, tant de la llengua materna com del català. En el primer cas, la promoció de la llengua de la comunitat d'origen pot constituir un atractiu per les famílies d'aquestes comunitats ja que poden respondre a la necessitat d'ensenyar la llengua materna als fills i filles per mantenir el vincle amb la cultura d'origen. En el segon cas, les classes de català on les persones que faciliten la llengua són les altres famílies del centre, permet crear el vincle a dins de la comunitat educativa. Aquests cursos no serien els que es basen en una alfabetització formal de la llengua sinó en un aprenentatge vivencial dels aspectes que caracteritzen la vida del centre educatiu.⁴

⁴ Vincles és un projecte impulsat per Òmnium, amb la col·laboració de l'aFFaC que té com a objectiu fomentar trobades setmanals entre persones catalanoparlants i famílies nouvingudes que volen aprendre i practicar català informalment, tot enfortint la comunitat en l'àmbit del centre educatiu: [Vincles - aFFaC](#)

f) Ampliació de la perspectiva sobre la base social.

Possibles accions

- Sovint les AFAs només tenen com a referència o interlocutors als pares, mares i tutors, però en molts casos són altres persones les que tenen més relació amb el centre (avis, àvies, cangurs, altres familiars...). Conèixer i tenir present aquestes possibilitats dotarà a les AFAs de noves perspectives de treball i vinculació.
- Programes d'inclusió activa de pares per equilibrar la presència de gèneres i fomentar la corresponsabilitat.
- Si bé la recerca ha fet referència constantment a les direccions (o equip directiu) la relació entre les famílies i el centre escolar pivota també en cadascun dels professionals que hi treballen, des de tots els membres del claustre fins al personal PAS (subalterns, bidells, administratius). Incloure aquestes persones en els processos d'enfortiment i difusió de les AFAs, o participar en les activitats de l'AFA, dotarà de sentit ple el concepte "comunitat educativa".

g) Millorar la relació de l'AFA i/o famílies i el Centre educatiu.

Possibles accions

- Aprofitar l'existència de la persona delegada de classe per dinamitzar les famílies i vincular-les a l'activitat de l'AFA. És cert que en alguns centres no existeix aquesta figura, però independentment d'això es pot treballar conjuntament amb la Direcció la seva implementació i/o la definició de les seves funcions i tasques.
- Augmentar la visibilitat de l'AFA treballant conjuntament amb la Direcció per assegurar la presència en el Projecte Educatiu del Centre, en les reunions d'inici de curs i les jornades de portes obertes.

h) Repartiment de tasques i projectes.

Possibles accions

- Un mecanisme per a impulsar i mobilitzar la participació de les famílies és el repartiment entre cursos de l'organització d'activitats de caràcter lúdic i festiu (activitat que més fan les AFAs), generant certa "obligació" per a implicar-se (els de 1r la festa de Nadal, els de 2n la Festa de Carnestoltes, etc...).
- Estructurar d'aquesta manera les activitats a fer, també permet la relació entre famílies de diversos cursos doncs s'ha de fer el traspàs d'informació d'un any a un altre, i ajudaria que des de l'AFA s'hi aportés per a cadascuna de les activitats d'un pressupost conegut, que sovint és un element que frena la implicació.

13.2.2 Estratègies d'Estructuració

a) Millorar la gestió interna

- En els centres on existís prèviament una AFA mirar de “reviure-la” per a estalviar tràmits i aprofitar, si existeix, els recursos dels que disposava (compte corrent, etc...)
- Conscienciació sobre la rellevància del compliment dels aspectes legals d'una associació i de la documentació de suport: documentació orgànica (Estatuts, Reglament de Règims Interns, protocols...), dels elements necessaris per a la gestió econòmica de l'entitat (NIF, certificat digital...) i dels elements derivats de la gestió de persones (dades personals, drets d'imatge, assegurances...).
- Acomplir els mandats estatutaris, com seria l'organització d'una Assemblea General Ordinària, pel bé de la imatge de l'AFA. La convocatòria d'aquestes, a banda de ser rellevant pel que s'hi decideix, genera també una imatge positiva respecte al funcionament de l'entitat doncs és un moment important per l'entitat i així s'ha de transmetre a la base social.
- Formació específica sobre la gestió interna de les entitats: aspectes legals, fiscals i financers.
- Sistematitzar i millorar la documentació i informació sobre la base social (llibre de sòcies) i resta de documentació de l'entitat (llibre de comptabilitat, llibre d'actes...).
- Disposar d'un major pressupost per part de les AFAs (i per tant, comptar amb d'altres vies de finançament més enllà dels recursos propis) podria potenciar a algunes d'aquestes per a fer més i millors activitats que puguin generar interès a les famílies per a implicar-se en l'AFA.

b) Millorar el funcionament intern de les AFAs

- Un programa de mentoria que permeti que cada nou membre tingui una persona de referència per resoldre dubtes i adaptar-se progressivament.
- Elaboració d'un protocol o una guia d'acollida i formacions específiques en gestió, comunicació i organització assegurin que les noves incorporacions se sentin segures i preparades.
- Creació de comissions temàtiques per distribuir la càrrega de treball i evitar la centralització en la Junta Directiva amb l'objectiu de descentralitzar les responsabilitats i fomentar la participació de més famílies, evitant la sobrecàrrega de la Junta Directiva i garantint una major continuïtat en el funcionament de l'AFA.
- Establir un sistema de relleu progressiu que permeti la incorporació de nous membres de manera estructurada i acompanyada. La limitació temporal dels càrrecs (2-3 anys) i una renovació escalonada eviten l'estancament i la sobrecàrrega.

- Per evitar la percepció de compromís excessiu, es promou la captació progressiva, oferint espais de col·laboració abans d'entrar formalment a la Junta. Així, es garanteix una transició ordenada i una AFA més estable i participativa.

c) Consolidar la relació amb direcció

- Establir un model més sistematitzat de comunicació i col·laboració entre l'escola l'AFA establint un calendari de reunions i trobades de seguiment dels projecte i accions compartides (xerrades, tallers, jornades de portes obertes, reunions d'inici de curs, acollida de les famílies novingudes al centre, cessió d'espais i materials) amb l'objectiu de fomentar una relació més estreta.

13.2.3 Consolidar i potenciar les AFAs

a) Formació continuada

- Establir programes de capacitació i formació sobre aquests aspectes destinats a les AFAs o també a la globalitat del teixit associatiu per tal de mirar de generar sinèrgies territorials.
- Creació d'un programa d'acompanyament i assessorament individualitzat facilitat pels serveis municipals d'assessorament jurídic i administratiu. La implementació d'un programa de suport personalitzat, amb tècnics que ajudin en la gestió de l'AFA i en la dinamització de famílies.

b) Fomentar la col·laboració amb una diversitat més gran d'entitats

- Vincular-se i utilitzar els serveis d'estructures associatives superiors com es l'aFFaC (assegurances, formacions, recursos...)
- Augmentar la implicació de les AFAs amb el seu entorn territorial, col·laborant amb el teixit associatiu i especialment amb aquelles entitats i col·lectius culturals d'origen divers per fomentar la participació d'aquests en les AFAs.
- Observatoris de participació amb representants del centre i de les AFAs per avaluar l'impacte de les accions i ajustar estratègies.

c) Ampliar el marc d'intervenció de les accions de l'AFA

- Oferir i organitzar serveis i projectes de suport a les famílies, tant en aspectes escolars (com tramitar beques, procés de matriculació, la compra de llibres...) com en d'altres aspectes (banc de recursos/serveis, banc del temps, parelles lingüístiques...).

13.2.4 Estratègies transversals

a) Foment de la digitalització de les AFAs pot tenir moltes vessants

- Facilitació de formats híbrids de participació (presencials i virtuals), fins a la gestió informàtica de l'economia (cobraments, etc.)
- Potenciar els mecanismes de treball on-line (documentació al núvol, formularis on-line, etc.) per tal d'accedir a aquesta documentació des de qualsevol espai i moment.
- Treballar per implementar els canals electrònics per a fer els cobraments estalviaria a aquestes hores de dedicació que podrien destinar a altres tasques, i a l'hora que facilitaria la seva gestió (seguiment, control...).
- Promoció (formació) de l'ús d'eines digitals per la gestió entre els membres de la junta i comissions que permetin distribuir tasques i evitar la sobrecàrrega d'un grup reduït de persones.

b) Foment del treball en xarxa entre les AFAs

- Creació de xarxes de padrinatge on AFAs consolidades acompanyin aquelles que tenen més dificultats per activar-se i que es trobin en territoris on es detecta baixa participació.
- Generar espais i xarxes de suport territorial entre AFAs de diferents barris per compartir bones pràctiques i recursos i fomentar l'intercanvi d'experiències entre AFAs de diferents centres. Seria bo dotar als dos agents (AFAs i Direccions) d'un context ampli d'informació sobre tot allò que podrien arribar a fer coneixent altres experiències.
- Promoció de projectes com la mancomunació de serveis entre les AFAs (ex. gestories), o compartir la gestió econòmica de l'entitat amb d'altres (una altra associació que faci de paraigües de l'AFA), serien alguns opcions que van més enllà de la formació i la capacitat.

c) Millora de la comunicació interna i externa

- Ús d'eines digitals per millorar la comunicació amb les famílies i la captació de voluntaris.
- Enquestes anuals a les famílies per conèixer les seves necessitats i barreres de participació.
- Canals de consulta oberts perquè les famílies puguin expressar inquietuds i suggeriments de manera fàcil.
- Estratègia de comunicació multicanal, combinant xarxes socials, missatgeria instantània i cartelleria als centres.
- Missatges clars i adaptats, amb materials visuals atractius i resums en diversos idiomes.

14. BIBLIOGRAFIA

- [Guia dels centres educatius de l'Hospitalet de Llobregat Curs 2024-25](#) (2024). Ajuntament de l'Hospitalet
- La lógica de la acción colectiva: Bienes públicos y la teoría de grupos (1965) M. Olson
- [Llibre blanc de la participació de les famílies a l'escola](#) (2014) Fundació Jaume Bofill
- [Panoràmic 2018 Base Social i Participació a les entitats no lucratives de Catalunya](#) (2018) Torre Jussana , Ajuntament de Barcelona
- [La contribució econòmica de les famílies al sistema educatiu públic català](#) (2019) aFFaC , Barcelona
- Solo en la bolera: Colapso y resurgimiento de la comunidad estadounidense (2000) R. Putnam
- [El Panoràmic de les Associacions 2019 , l'economia de les associacions econòmiques](#) (2020) Torre Jussana , Ajuntament de Barcelona
- [Com fer l'acollida de le spersones que s'incorporen a l'entitat](#) (2020) Torre Jussana , Ajuntament de Barcelona
- [Tipologia dels centres educatius segons el nivell de complexitat](#) (2021) Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu - Generalitat de Catalunya
- [El Temps Educatiu del Migdia: benestar, relacions i aprenentatges](#) (2021) de la UB i la Fundació Catalana de l'Esplai
- [Les extraescolars amb impacte!](#) (2021) Fundació Jaume Bofill
- [El innovador centro educativo L'Estel-Can Bori de L'Hospitalet cumple 50 años](#) (2021) El Llobregat
- [Participació de Famílies i AFAs en els centres escolars](#) - Departament d'Educació (2022)
- [La jornada escolar a debat: Més enllà del binomi contínua-partida](#) (2023) aFFaC
- [Model orientatiu d'estatut d'una associació](#) - Generalitat de Catalunya
- [Extra Extra](#) projecte de Pla de barri 21-24 de Foment de Ciutat
- [Vincles](#) - aFFaC (2023)
- [Fem barri](#) - L'H Digital (2023)

15. ANNEX 1 : LLISTA DE CENTRES EDUCATIUS OBJECTES DE LA RECERCA I RESPOSTES DONADES

CENTRE EDUCATIU	ZONA EDUCATIVA	NOM DEL CENTRE EDUCATIU	RESPOSTA DIRECCIONS	RESPOSTA D'AFAM/FAM.
Escola Bressol	CIUTAT	EBM La Casa del Parc	SÍ	Sí
		EBM La casa de les flors	SÍ	Sí
		EBM La Casa del Molí	SÍ	Sí
		EBM La Casa dels Arbres	SÍ	Sí
		EBM La Casa dels Contes	SÍ	Sí
		EBM La Casa de la Muntanya	SÍ	Sí
Escola	A-Santa Eulàlia	Escola Prat de la Manta	NO	Sí
		Escola Bernat Descloit	NO	Sí
		Escola Pompeu Fabra	NO	Sí
		Escola Frederic Mistral	SÍ	NO
		Escola Paco Candel	SÍ	NO
		Escola Milagros Consarnau	SÍ	NO
		Escola Provençana	SÍ	NO
	B-Bellvitge-Gornal	Escola Bellvitge	SÍ	Sí
		Escola Bernat Metge	SÍ	Sí
		Escola La Marina	SÍ	Sí
		Escola Ramon Muntaner	NO	NO
	C-Centre-Sant Feliu i Sant Josep	Escola Patufet Sant Jordi	SÍ	Sí
		Escola Pablo Neruda	SÍ	Sí

		Escola Pau Sans	SÍ	SÍ
		Escola Busquets i Punset	SÍ	SÍ
		Escola Sant Josep-El Pi	SÍ	NO
		Escola Joan Maragall	SÍ	NO
		Escola Ausiàs March	SÍ	NO
		Escola Josep Janés	SÍ	NO
	D-Pubilla Cases - Can Serra	Escola Josep Maria Folch i Torres	SÍ	NO
		Escola La Carpa	SÍ	NO
		Escola Lola Anglada	NO	NO
	E1-Collblanc-Torrassa	Escola Charlie Rivel	SÍ	SÍ
		Escola Màrius Torres	SÍ	NO
		Escola Santiago Ramon y Cajal	SÍ	NO
		Escola Ernest Lluch	NO	NO
		Escola Pep Ventura	NO	NO
	E2-La Florida	Escola Pau Casals	SÍ	SÍ
		Escola Joaquim Ruyra	SÍ	SÍ
		Escola Pau Vila	SÍ	NO
		Escola Menéndez Pidal	NO	NO
Institut Escola	B-Bellvitge-Gornal	Institut Escola Gornal	NO	NO
	D-Pubilla Cases-Can Serra	Institut Escola Puig i Gairalt	SÍ	NO
	E1-Collblanc-Torrassa	Institut Escola Maria Miret	SÍ	NO
	E1-Collblanc-Torrassa	Institut Escola Pere Lliscart	NO	NO
Educació Especial	CIUTAT	CEE L'Estel - Can Bori	SÍ	SÍ
TOTAL 42 CENTRES ESCOLARS			32	20

16. ANNEX 2 : LLISTA D'ACTIVITATS QUE ES DUEN A TERME PER PART DE LES AFAS SEGONS LES DIRECCIONS I LES AFAS PER ETAPES EDUCATIVES

		ESCOLES BRESSOL		ESCOLES PRIMARIA		CENTRE EDUCACIÓ ESPECIAL	
		DIRECCIONS	AFA	DIRECCIONS	AFA	DIRECCIONS	AFA
CONCILIACIÓ	Menjador			9 (5 Tipus A1, 4 Tipus A2)	7 (4 Tipus A1, 3 Tipus A2)		
	Extraescolars		1 (Tipus A2)	20 (9 Tipus A1, 11 Tipus A2)	13 (8 Tipus A1 i 5 Tipus A2)	1 (Tipus A2)	1 (Tipus A2)
	Acollida matinal/tarda			15 (7 Tipus A1, 7 Tipus A2, 1 Tipus B)	7 (6 Tipus A1, 1 Tipus A2)		
	Casals			11 (5 Tipus A1, 6 Tipus A2)	6 (5 Tipus A1, 1 Tipus A2)		
VINCULACIÓ	Festes pròpies de l'AFA	3 (1 Tipus A1, 2 Tipus A2)	5 (1 Tipus A1, 3 Tipus A2 i 1 Tipus C)	20 (9 Tipus A1, 11 Tipus A2)	11 (8 Tipus A1, 3 Tipus A2))	1 (Tipus A2)	
	Activitats per famílies	3 (1 Tipus A1, 2 Tipus A2)	2 (1 Tipus A1, 1 Tipus C)	(13 (7 Tipus A1 i 6 Tipus A2)	10 (8 Tipus A1, 2 Tipus A2)		1 (Tipus A2)
	Activitats de cultura popular	1 (Tipus A1)			8 (6 Tipus A1 i 2 Tipus A2)		1 (Tipus A2)
	Suport a tràmits per a famílies sòcies			2 Tipus A1	3 (2 Tipus A1, 1 Tipus A2)		
	Venta material escolar			8 (2 Tipus A1, 6 Tipus A2)	6 (2 Tipus A1, 4 Tipus A2)		
COL·LABORACIÓ	Festes de l'escola	5 (1 tipus A1, 4 Tipus A2)	5 (1 Tipus A1, 3 Tipus A2, 1 Tipus C)	19 (9 Tipus A1, 9 Tipus A2, 1 Tipus B)	11 (8 Tipus A1, 3 Tipus A2)	1 (Tipus A2)	1 (Tipus A2)
	Manteniment Hort i espais	1 Tipus A1	1 Tipus A1	2 Tipus A1	3 Tipus A1		
	Socialització de llibres			7 (2 Tipus A1, 5 Tipus A2)	3 (2 Tipus A1, 1 Tipus A2)		
	Contractació Personal Suport		1 Tipus A2	1 (tipus A1)	2 Tipus A1		
	Compra / donació material	2 (1 Tipus A1, 1 Tipus A2)	3 (1 Tipus A1, 2 Tipus A2)	9 (5 Tipus A1, 2 Tipus A2)	(9 (7 tipus A1, 2 Tipus A2)	1 (Tipus A2)	1 (Tipus A2)